

Vikingar i vitt

Vikingar i vitt

Glimtar från
100 år med
KFUMs gymnastikavdelningar
i Stockholm

MED ANLEDNING AV 100-ÅRSJUBILEET 1985

Omslagsbilden: På väg till USA 1939 tränar elitgymnasterna på Queen Marys soldäck — mitt ute på Atlanten.

Bilden här intill visar KFUK-KFUM Central med dess hotell KoM i hörnet av Döbelnsgatan och Rosengatan.

Originalen till en del äldre bilder har inte kunnat spåras, varför kopiering av bilder i tidigare jubileumsskrifter måst ske. Därför är i dessa fall bildkvaliteten inte den bästa.

UTGIVARE: KFUMs GYMNASTIKAVDELNINGAR i Stockholm
TEXT och REDIGERING: Olof Björklund
GRAFISK UTFORMNING: Olle Lundgren
SÄTTNING och MONTAGE: Härnösands Boktryckeri
TRYCK och BOKBINDERI: AVEBE-industrierna —
Grafiska enheten — Stockholm

BILDER: Ur Gymnastikavdelningarnas och KFUK-KFUMs arkiv.
Följande fotografer och illustratörer är kända (sidan inom parentes):

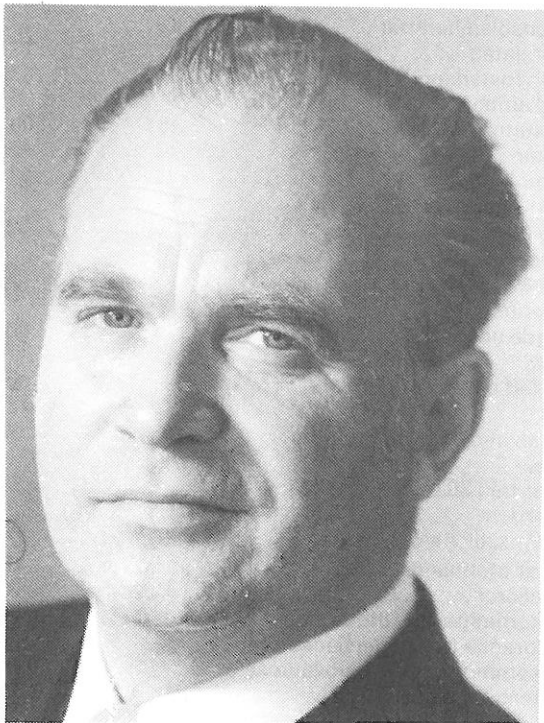
Olle Lundgren (2, 48, 49, 67) Harald Peterson (11), Svenskt Pressfoto (47), Per Anders Thunqvist (32, 37, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 50, 64, 72), Urban Östlund (61).

Återgivande av del av innehållet får ske med angivande av källan.

INNEHÅLL

<i>Olle Schager:</i>	
Med tillförsikt fram mot vårt nästa sekel	4
<i>Bertil Sjöstrand:</i>	
Hälsning till KFUMs gymnastikavdelningar	5
Det började i London	6
Vikingar i vitt	7
De första åren	9
Gamla månadsblad berättar	12
Fredliga vikingatåg	27
För kung och fosterland	33
En vitrockad ambassadör	35
Flickgymnasterna tar nya tag	39
Bilder berättar	40
Elitgymnaster minns	51
<i>Arne Dahlin:</i>	
Är jag aldrig glömmet	52
<i>Gunnar Steneroth:</i>	
Det fick oss att vara aktiva	55
<i>Gunnar Smedfors:</i>	
Sixten byggde upp mitt självförtroende	56
<i>Per Thorsell:</i>	
USA-resa med pirrande poänger	57
<i>Åke Ekblad:</i>	
KFUM-andan ingav respekt	60
<i>Olle Schager:</i>	
Minnesbilder från 30 utlandsturnéer	62
<i>Anders Schager:</i>	
Tävlingsgymnastik med framgång	65
Uppvisningar utomlands	69
Sixtenmedaljörer	70
Gymnastikkommitténs ordförande	71
Hedersordförande och hedersledamöter	71
Gymnastikkommittén under jubileumsåret	71
Manliga elitens ledare	71
Pojk- och flickledare	71

Vi ser med tillförsikt fram mot vårt nästa sekel!

Hundra år är en lång tidrymd om vi mäter med mänskliga mått. I särskilt hög grad gäller väl detta en sammanslutning som KFUMs gymnastikavdelningar.

Varifrån kan då livskraften ha kommit?

Är måhända Per Henrik Lings målsättning "En sund själ i en sund kropp" i förening med det kristna budskapet: att hjälpa varandra, att stödja varandra, att bry sig om varandra?

Att kämpa sida vid sida i den andan och med den målsättningen skapar en samhörighet och en vänskap som egentligen är livets föutsättning.

Erik Gustaf Geijer har satt just detta på pränt i ett brev till Fredrika Bremer, där han skriver: "Det finns en tillfredsställelse i en väns blotta närvaro på jorden, som i sig innesluter tacksamheten över ens egen existens; en sinnesstämning, i vilken allt det goda och vänliga vi kan göra varandra blir lika självklart som att andas."

Inför vårt 100-årsjubileum känner jag en intensiv tacksamhet mot generationer av gymnastkamrater.

Vi ser med tillförsikt fram mot vårt nästa sekel!

Advokat Olle Schager, ordf. i KFUMs Gymnastikavdelningar i Stockholm.

Hälsning till 100-årsjubilerande KFUMs gymnastikavdelningar

Den svenska gymnastikrörelsen som i sig räknar nära halvmiljonen aktiva gymnaster är byggd på de enskilda föreningarnas engagerade och hängivna insatser.

Framgång för den svenska gymnastiken bygger på tålmodigt arbete i ett stort antal gymnastikföreningar.

Det känns särskilt angeläget att få framföra de varmaste gratulationer till 100-årsjubilerande KFUM, en förening som fostrat så många framstående svenska gymnaster och ledare.

Nästan oräkneliga är de antal svenska mästerskap som föreningen under årens lopp samlat på sig både individuellt och i trupp.

KFUMs insatser ligger emellertid inte bara på det nationella planet utan också i hög grad på internationell nivå. Vid ett stort antal tillfällen då Sverige haft att representera med gymnaster internationellt har KFUM ställt upp som företrädare för den svenska gymnastiken. Det torde i detta sammanhang räcka med att erinra om den succé, som KFUM gjort under de senaste gymnastradorna.

När nu Svenska Gymnastikförbundet vill hylla KFUM och gratulera till de 100 åren i oavbruten följd till fromma för svensk gymnastik sker det med en tillönskan om en minst lika framgångsrik framtida verksamhet och ett varmt tack för de första 100 åren.

Hjärtligt grattis!

Bankdirektör Bertil Sjöstrand, ordförande i Svenska Gymnastikförbundet.

George Williams vid tiden för KFUMs grundande i London år 1844. Han föddes 1821 och dog 1905. 1894 adlades han av drottning Viktoria på grund av "framträdande tjänster för mänskligheten".

Det började i London

Den svenska KFUM-rörelsen har sina rötter i den allra första Kristliga Förening av Unge Män som bildades den 6 juni 1844 i London. Knappast kunde grundaren, 22-årige varuhusbiträdet George Williams och hans elva kamrater i det stora varuhuset ana, att en världsrörelse skulle växa fram ur deras initiativ.

Vad de hade tänkt sig var väl närmast att i en påfrestande arbetsmiljö bilda en liten kristlig förening i det varuhus där de var anställda. — Ett par hundra arbetade, åt och bodde under samma tak.

Men den lilla föreningen växte snabbt. Den inte bara omskapade andan i ett företag där det tidigare knappast föreföll möjligt att stå ut som en bekännande kristen. Runt om i England bildades nya föreningar, inriktade inte enbart på affärsanställda.

Världsutställningen i London år 1851 blev en viktig etapp i KFUMs historia. Besökare från det då väldiga brittiska imperiet skulle komma att sprida kännedom om den unga rörelsen till fjärran belägna hemländer. Och 1855 var det dags att bilda ett världsförbund, som i dag omfattar 84 nationalförbund med sammanlagt ca 25 miljoner medlemmar.

KFUM till Sverige år 1884

Den 9 november 1884 bildades KFUMs Centralförening i Stockholm, vårt lands första KFUM. Efter samgående med KFUK (Kristliga Föreningen av Unge Kvinnor) år 1970, är föreningens namn numera KFUK/KFUM Central. Som framgår av följande sidor fick fysisk fostran redan från starten en framskjuten plats i KFUMs program — ett arv från moderföreningen YMCA (Young Men's Christian Association) i London.

Utöver gymnastik har dagens KFUK/KFUM ett mångskiftande program. De som vill veta mer om det programmet och samtidigt få en inblick i föreningens historia, är välkomna att hos föreningen rekvirera "ARVET DE GAV OSS", en berättelse i ord och bild som utkom till föreningens 100-årsjubileum i november 1984. Skriv eller ring till KFUK/KFUM Central, Rosengatan 1-3, 111 40 Stockholm. Tel 08/23 11 80.

Vikingar i vitt

KFUMs gymnastikavdelningar i Stockholm fyller 100 år 1985. Ett jubileum värt att fira i en tid då gymnastik på nytt har börjat bli en folkrörelse. — Även om i former som i mångt och mycket skulle ha känts främmande för den svenska gymnastikens skapare Per Henrik Ling.

I hundra år — längre än någon annan organisation — har KFUM haft gymnastik på sitt program. Ett led i rörelsens målsättning — harmonisk utveckling av kropp, själ och ande hos unga människor.

”Vikingar i vitt” — kan det vara ett lämpligt namn på en 100-årsberättelse i ord och bild om en verksamhet med kristet förtecken? — Varför inte. KFUM-gymnasternas många uppvisningar utomlands under de senaste sjuttiofem åren har skapat respekt för svensk gymnastik och fått namn om sig som fredliga vikingatåg.

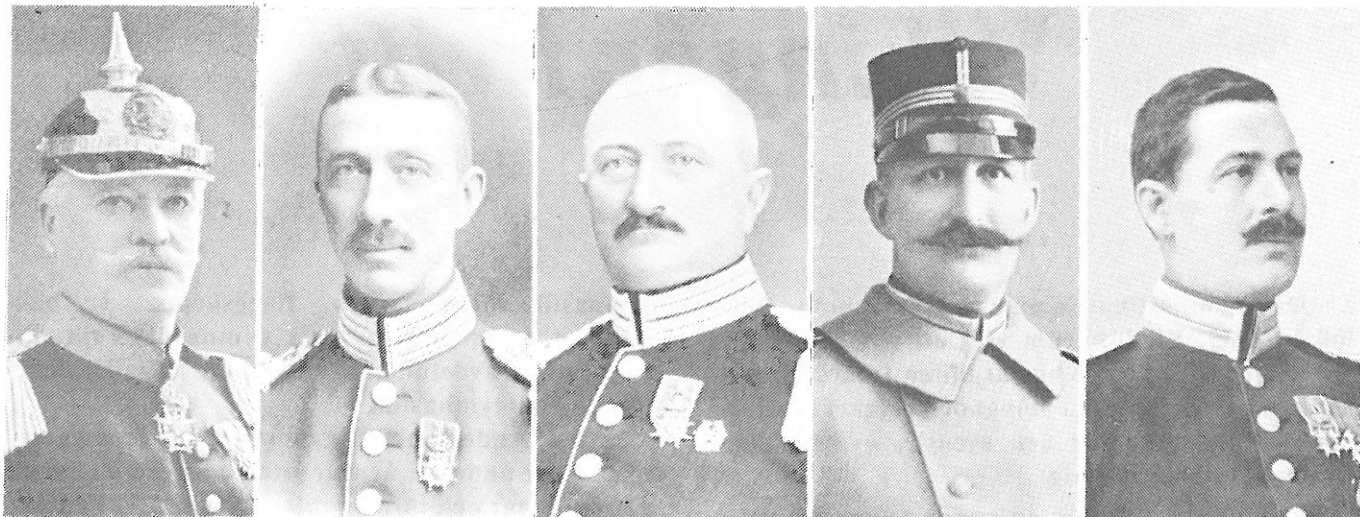
Mycket av vad som berättas på följande sidor handlar av förklarliga skäl om elitgymnasterna —

gymnastikavdelningarnas flaggskepp. I bakgrunden, i botten finns dock gymnastiken till vardags i olika avdelningar, vilken inte så sällan leder fram till elitgymnastik.

Sixten Anderson, elitgymnasternas framgångsrike ledare under 42 år, var ytterst angelägen om att uppvisningar och turnéer inte får vara det enda målet. Han ivrade för gymnastik åt alla och såg den som ett led i KFUMs andliga fostran. Han var själv, ända till två månader före sin bortgång 1958, ledare för motionsgymnastik — 83 år gammal!

Samband med det förgångna har varit en av rikt-punkterna för vår 100-årsberättelse. Perspektiv bakåt ger stadga åt utvecklingen framåt. Gamla månadsblad, tidningsklipp och tidigare jubileumsskrifter har därför fått lämna stoff.

Glimtarna på följande sidor ur det förgångna vittnar om viljestyrka, uppoffringar, klarsyn och framåtanda. — En appell till dagens gymnaster i KFUMs gymnastikavdelningar!

De första gymnastikledarna kring sekelskiftet var enligt den tidens krav officerare, utbildade att även vara gymnastiklärare. Övre raden från vänster: G W von Heideman (1884-1890), R von Friesendorff (1890-1892), E Mohlin (1892-1898), F Falkenberg (1892-1902) och S Wiman (1902-1903).

År 1903 tog "civilisten" Sixten Anderson över och förde befälet under 42 år!

Under tretton år — fram till 1898 — disponerade gymnasterna flickskolan Ateneums gymnastiksal i samma hus som KFUMs dåvarande föreningshem, Kungsgatan 2. Andre man från vänster i övre raden är Sixten Anderson, då ännu en man i ledet. Bilden är från 1896.

De första åren

Aret är 1885. Nybildade KFUMs Centralförening hade redan efter sitt första verksamhetsår i huset Humlegårdsgatan 13 funnit stugan för trång. Framför allt saknade man gymnastiksal, står det att läsa i en årsberättelse från den tiden.

Gymnastik och idrott fanns nämligen redan från starten på KFUM-programmet. Ett arv från moderrörelsen YMCA i London, grundad 41 år tidigare.

”Öfningar under kompetente ledare”

Men så fann man nya och större lokaler i flickskolan Ate-neums nybyggnad, Kungsgatan 2, med rätt att disponera skolans hörsal och gymnastiksal. — Nu kunde man ”hafva också gymnastiköfningar under kompetente ledare.”

”Kompetente?” — Ja, det kunde på den tiden inte bli fråga om andra än officerare, utbildade att också kunna vara gymnastiklärare vid något av huvudstadens läroverk. Att döma av ett gammalt album — granna karlar med Kaiser-Wilhelm-mustasch och iförda medalj- och

ordensprydda uniformer. — Dock inte under ”öfningarne.” — Men sannolikt vid uppvisningar.

De första gymnastikledarna var von Heideman, von Friesendorff, Mohlin, Falkenberg och Wiman. Från att vara löjtnant steg de så småningom i graderna. Von Heideman blev överste. Iförd stor paraduniform och pickelhuva blickar han — fast men vänligt — mot oss i det gamla albumet.

Sixten tar befälet

Men så kom civilisten Sixten Anderson 1903 och förde befälet under 42 år! Sedan han en tid vikarierat för den ordinarie ledaren ”ville gymnasterna inte ha någon annan”, kan man läsa i ett gammalt månadsblad.

Mer om ”det vitrockade energiknippet” i ett särskilt kapitel.

Första gymnastikhästen

Den ”regelbundna” gymnastik det berättas om i de allra första styrelseprotokollen och månadsbladen kan inte jämföras med de följande årens elitövningar. Det var me-

ra en form av motion i samband med något på den tiden så exklusivt som florettfäktnig.

Men nog kunde man hos de första årens KFUM-gymnaster spåra något av kommande års kämpaglöd. Varje termin avslutades nämligen med en uppvisning. Den första redan år 1885. Och då hade man samlat in pengar till den första, egna "gymnastikhästen."

En visionär år 1889

En stor entusiast för äldre-gymnastik hade den unga föreningen i den på sin tid så välkände och iderike läkaren Henrik Berg. Det var förresten han som ansåg titeln "KFUM-sekreterare" vara för obetydlig för att appellera till unga, uppåtsträvande män. Verkställande direktör skulle det heta! — till allmän munterhet även hos dem som var part i målet. Men sjuttio år senare fick den gode Berg sin vilja igenom. Dag Tollin var VD i KFUMs Centralförening åren 1955-1963!

Under kapitlet "Gamla månadsblad berättar" kan vi spåra mer av hans visioner. Det gäller motionsgymnastik. — "Jag tror att äfven de af oss som redan 'trampat ut gymnastikskorna', böra flitigt deltaga i gymnastiken" — skriver han.

Egen gymnastiksal 1898 — "Trefligast af alla"

Den 21 april 1898 invigde Oscar II KFUMs dåvarande nybyggnad i Snickarbacken. Den var på sin tid vårt lands första moderna ungdomsborg och kom att betyda mycket för KFUMs gymnastikavdelningar.

I föreningslokalen Kungsgatan 2 hade man visserligen sedan 1885 kunnat disponera flickskolan Ateneums gymnastiksal, men det var en egen gymnastiksal som hägrade. Det skulle dock dröja ett halvår efter invigningen av nybygget innan drömmen uppfylldes. Det saknades pengar till inredningen av gymnastiksalen. — "Trogna vår grundsats att icke betunga oss med lån, vilja vi icke bedrifva arbetet längre än som medel inflyta" — var byggnadskommitténs beslut.

Den nya gymnastiksalen ansågs "tillfredsställa de högst ställda kraf på hygien och komfort" och vara "den trefligaste av Stockholms gymnastiksalar."

Om väggar kunde tala

I 74 år var ungdomsborgen i Snickarbacken KFUM-gymnasternas högborg och hem. År 1971 var det så dags för en ännu mer "komfortabel" och större gymnastiksal, nämligen den i föreningsbyggnaden Rosengatan 1-3.

Om väggar och golv kunde tala, vad skulle inte huset Snickarbacken 2-4 (nu i Hotell Karelias ägo) kunna berätta! — Om motionsgymnastik i morgonvåkten, kamratlig samvaro men även om svettdrypande övningar med eliten under ledning av Sixten Anderson, Erik Thor, "Farsan" Sjöblom, Nils Sjöberg, Svante Axelsson m fl.

100-årig pionjär i en ny tid

De första åren kännetecknas av pionjäranda och stor entusiasm. Gymnastikavdelningarna var dessutom ända in på 1950-talet — liksom andra verksamhetsgrenar — på ett helt annat sätt än i dag införlivade med KFUM. Elit-

gymnastik var även något nytt. Bejublade uppvisningar inom och utom vårt lands gränser gjorde den framväxande KFUM-rörelsen känd och aktad.

Framgångarna fortsätter än i dag — även om på andra villkor än under de första åren och kanske mindre uppmärksammade av massmedia. Tävlingsgymnastik och uppvisningar i trupp har fått konkurrens av mera "påhejade" idrotter inför stor publik. — Och sånt ger stora rubriker.

Men KFUM-gymnastiken lever i motions- och elitavdelningar. De senaste årens "gymping" och massgymnastiken i exempelvis Rålambshovsparken i Stockholm har gett stort eko i press, radio och TV. Kanske det kan leda till att större uppmärksamhet ägnas åt en rörelse som nu i hundra år vårdat sig om gymnastik i alla former.

Fram till år 1971 var Snickarbacken 2 KFUM-gymnasternas högborg och hem. Generationer av gymnaster har många minnen förknippade med denna vårt lands första moderna ungdomsborg, invigd 1898 av Oscar II. Efter nära 74 år ansågs det gamla föreningshemmet ha tjänat ut och 1971 stod därför en ny föreningsbyggnad med Hotell KOM färdig under adress Rosengatan 1-3.

Snickarbacken 2-4 ägs numera av finska föreningen som under namnet Karelia även övertagit hotelldelen Excelsior.

Gamla månadsblad berättar

Under de första åren av KFUMs nu 100-åriga tillvaro svarade "hektograferade" eller tryckta cirkulär för kontakten gymnasterna emellan. Den 1 september 1889 kom så det första "Månadsblad utgifvet af Kristliga Föreningen af Unge Män i Stockholm." Det utkom i 54 år och avlöstes 1943 av "KFUM-NYTT", som i regel utgavs två gånger i månaden. Efter samgående KFUK-KFUM heter tidningen numera "Centralbladet".

"Verka för unge mäns väl i fysiskt afseende"

Genom att bläddra i gamla årgångar får man en god inblick i vad gymnastiken redan från starten fick betyda för hela KFUM-rörelsen. Varje nummer har nämligen i sin vinjett inskrivet följande:

"Föreningens syfte är att verka för unge mäns väl i fysiskt, intellektuellt, moraliskt och andligt afseende. För detta ändamål erbjuder den gymnastik och fäktning, samtalsöfningar och undervisning i främmande språk, kurser i stenografi, sångöfningar, tidningsrum och bibliotek, diskussioner och föredrag i allmänna ämnen, deklamationsöfningar, platsanskaffning och bostadsanvisning, bibelsamtal och religiösa föredrag för unge män".

I sanning ett programutbud som väl knappast någon annan förening kunde erbjuda i slutet av 1800-talet och årtionden framåt.

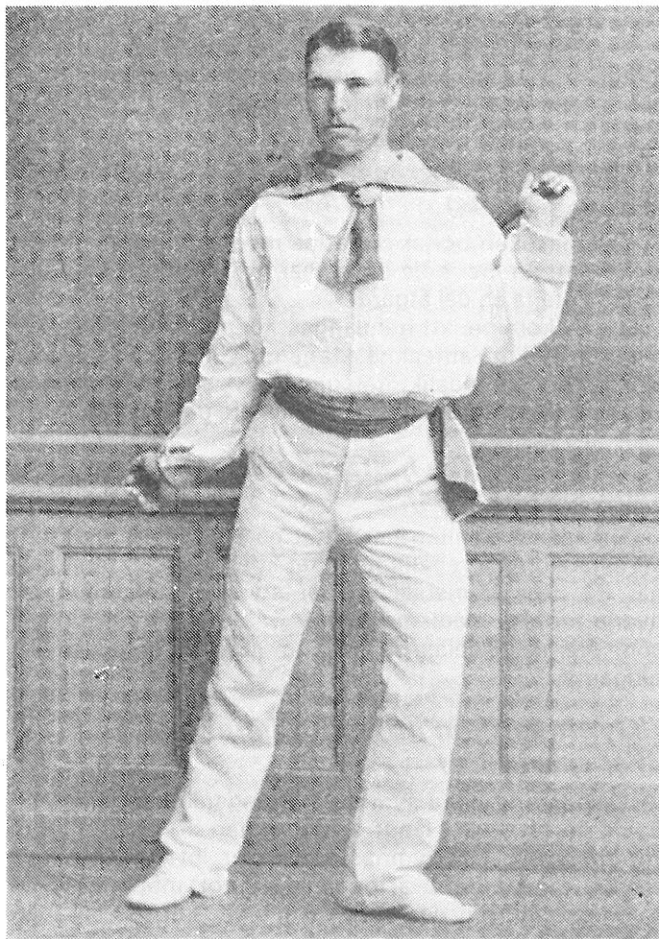
Utän att förringa KFUMs yttersta målsättning är det intressant att lägga märke till, att fysisk fostran intog en så framskjuten plats i föreningens programförklaring. Det kan ses som ett arv och ett inflytande från moderföreningen YMCA i London, grundad år 1844.

I en tid då fysisk fostran i kristen anda var sällsynt i vårt land, var det därför många ungdomar och ledartyper som kände sig dragna till en rörelse som KFUM med dess allsidiga målsättning.

FRAM TILL SEKELSKIFTET

För att ge tidsprägel åt vad som följer, har vi valt — så långt det varit möjligt — att direkt citera de valda avsnitten ur månadsbladen. Det gäller såväl stavning som ordval. För att undvika upprepningar och inte göra avsnitten alltför omfattande, har för sammanhanget oväsentliga detaljer utelämnats.

Som ett komplement till vad som i övrigt framgår av föreliggande berättelse i ord och bild, presenteras här i

tidsföljd några glimtar från KFUM-gymnasternas vardagslit såväl som från glansfulla uppvisningar inom och utom vårt land. Det må förlåtas om de okända krönikörerna i månadsbladen ibland kan tyckas vara alltför lyriska i sina skildringar. Men man var ju — och med all rätt — så stolt över KFUM-gymnasterna.

Ur "Öfning" av dr Henrik Berg (September 1889)

— Här i vår kristliga förening af unge män är gymnastiken en viktig faktor, och jag vill därför uppmana alla mina bröder att flitigt besöka gymnastiksalen.

Jag tror att äfven de af oss, som kanske redan "trampat ut gymnastikskorna", böra flitigt deltaga i gymnastiken och visa våra yngre medbröder, att det går an att gymnastisera äfven då man har skägg på hakan.

"Tecknande af bidrag till madrass" (April 1890)

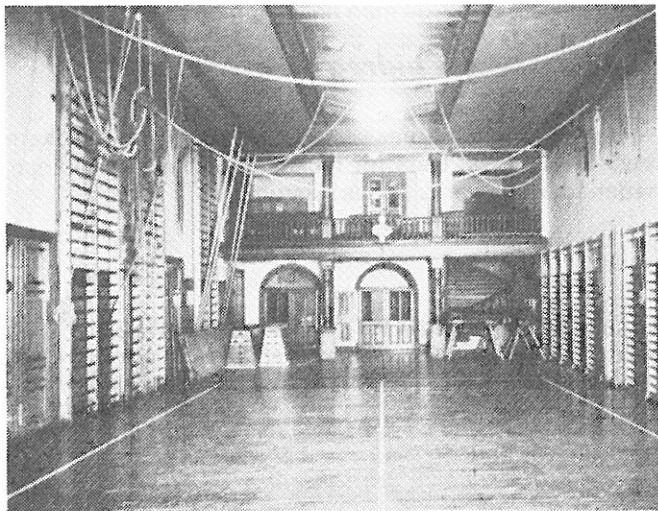
— Sedan någon tid har vår gymnastikmateriel förökats med en madrass. Lista för tecknande af bidrag till kostnaden för densamma finnes i läsrummet.

Fil dr Karl Fries, KFUMs förste avlönade sekreterare 1888-1921, var en entusiastisk gymnast i sin ungdom och en av stiftarna till KFUMs gymnastikavdelningar. Övriga stiftare är professor Ferdinand Schulthess — KFUMs allra första ordförande 1884-1888 — general Gustaf Ugglas som startade KFUM i vårt land, överste Emil Melander — mångårig KFUM-ordförande — och trafikdirektören och ledamoten av Stockholms stadsfullmäktige Gustaf Welin.

Ordning och reda! (September 1890)

– I afseende på den med gymnastiken förenade duschen äfvensom med anordningarna för afklädning hafva förbättringar vidtagits som vi hoppas deltagarna skola uppskatta. I sammanhang härmed tillkännagifves att de handdukar och gymnastikkläder, vill hvilka ingen ägare hos vaktmästaren anmält sig före den 1 november, komma att betraktas som föreningens tillhörighet.

Den gamla traditionsmättade gymnastiksalen vid Snickarbacken.

“Duschens tillvaro” (Juni 1891)

– Gymnastiköfningarne äga under sommaren rum på morgnarna mellan kl. 7-8, tisdagar, torsdagar och lördagar. Vi påminna om duschens tillvaro!

“Allt lifligare intresse” (Februari 1894)

– Gymnastiken börjar omfattas med allt lifligare intresse. För att än mer höja detta, har gymnastikkomitén beslutat vidtaga en del åtgärder.

En bok kommer att framläggas, för att hvarje gång deltagande däri må anteckna sitt namn. En sådan åtgärd lär inom andra gymnastikföreningar ha visat sig synnerligen verksam till att åstadkomma ett lifligare deltagande.

Premier – “Tre halfårs medlemskort” (November 1894)

– Gymnastikkomitén har hittat på ett alldeles nytt sätt att åstadkomma regelbundenhet i deltagande i öfningarna. På dess framställning har styrelsen medgifvit att hvarje termin, medlemskort för 1/2 år i föreningen må som premie tilldelas de tre som flitigast deltagit i öfningarna.

“Gymnastiken höjer intelligensen” (Februari 1895)

– Deltagande i våra gymnastiköfningar kunde, ehuru lifligare än förr, vara långt starkare utan att medföra fara för trängsel. – “Gymnastiken höjer intelligensen och stärker karaktären, hvarför den eger stort moraliskt värde i uppfostran” har den store Ling sagt. Låt oss taga lärdom häraf.

”Stilig trupp i smakfulla dräkter” (Maj 1895)

— Gymnastiken afslutades redan den 24 April med en enkel uppvisning, som emellertid gjorde all heder åt instruktören och truppen, som såg särdeles stilig ut i sina smakfulla dräkter.

Kapten Melander höll ett tal för den nitiske och afhållne instruktören Löjtn. E Molin, som vi hoppas få hälsa välkommen äfven nästa termin. Några nitiska gymnaster fortsätta under herr v. Zeipels ledning öfningar af mera enskild art, som upphöra den 10 Maj med en afslutningsöfning.

Sjukgymnastik — nyhet i månadsschemat (Februari 1896)

— Mången, som icke lider af någon direkt åkomma, men icke känner sig stark nog att deltaga i den vanliga friskgymnastiken, bör kunna hafva stor nytta af den individuellt afpassade gymnastik, som här erbjudes.

Sjukgymnastiken lämpar sig som bekant bl.a. för dem, som lida af allmän svaghet, reumatism, hjärt-, lung- och magsjukdomar, ledgångsreumatism m.m.

Egen gymnastiksal dröjer (Oktober 1896)

— Till inredning af gymnastiksalen, därtill hörande omklädnings- och badrum, till afslutning och inredning af stora samlingsalen m.m. saknas ännu medel, och trogna vår grundsats att icke betunga oss med lån, som skulle bli en hämsko på verksamheten, då några egentliga inkomster icke kunna påräknas af byggnaden (Snickarbacken), vilja vi icke drifva arbetet längre än som medel inflyta.

Ritningar klara ”af förfarne Kapten C. Silow” (Januari 1897)

— Gymnastiköfningarna måste beklagligtvis ännu hållas i salen n:r 2 Kungsgatan. En petition från gymnastikkomitén till styrelsen att med första inreda och förse med materiel å vår egen gymnastiksal, måste tyvärr besvaras med ett bleklagdt nej, så länge vi icke hafva medel därtill.

Ritningar till inredning och material äro uppgjorda af den i dyligt väl förfarne läraren vid gymnastiska centralinstitutet, Kapten C. Silow, med användande af senast förbättrade anordningar.

”Gymnastik om morgnarna” (December 1898)

— Gymnastik om morgnarna synes komma öfvergå från förslag till verklighet, i det att så liflig anslutning visat sig till förslaget och så mycket offervillighet synes förefinnas å de intresserades sida, att utförandet kan anses bestrygadt.

Principer diskuteras (Juni 1899)

— Gymnastikens afslutande ägde rum med en anspråkslös uppvisning, beskådad af så många vänner och bekanta till gymnasterna, som läktaren och platsen därunder kunde rymma.

Öfverste Ugglå, som aftackade truppen, ingick i sitt tal, som han därvid höll, i en närmare utredning af de principer, efter hvilka gymnastiköfningarna borde bedrivas, så väl hvad beträffar deras ledning som de deltagandes insats däri. Det är vår förhoppning, att de goda lärdomar, som därvid uttalades, skola bära rik frukt i framtiden.

Gynna den svenska gymnastiken genom att i tid
förse Eder med biljetter till

K.F.U.M. GYMNASTERNAS
11te FOSTERLÄNSKA FEST

**Gymnastik-
Uppvisning**

i Cirkus
å K Djurgården

Tisdagen
den
3 Dec. 1918
kl. 8 e. m.

Dörrarna öppnas
kl. 7.30.

TAL af
f. d. Statsrådet
Kommendör **HANS ERICSON**

Uppläsning af
Herr **OSCAR MANNSTRÖM**

MUSIK af
K. F. U. M:s Scoutmusikkår

Biljetter säljas å K. F. U. M:s Sekretariat Birgerjarlsg. 35, Allm. tel.
68 00, Riks-tel. 15 95, i Allm. Tidn.-kont. Gust. Ad. Torg samt v. ing.

Biljetterpriser: Logeplats 4.-, Parkett 3.50, första plats f. a. bank 3.-, 2 a. 3 e.
och 4 e. bank 2.25, 2 a. plats 1.50, 3 e. plats 1.-, Galleri 0.75.

Spårvägstrafiken till Djurgården utökas festdagen.
Cirkus uppvärmd.

PROGRAM

- a) **Fanfarmarsch** af **W. Rosendahl**
b) **Morgon (Sverige)** af **Eklöv**
K. F. U. M:s Scoutmusikkår.
Dirigent: Musikdirektör **W. Rosendahl**
- a) **Fansång** af **Wennerberg**
b) **"Hösten är kommen"** af **Uddén**
c) **Engelbrektsmarsch** af **Gammal folksmelodi**
Stockholms K. F. U. M.-kor
Dirigent: Musikdirektör **Hugo Lindqvist**
- Fosterländskt tal** af
f. d. Statsrådet **Kommendör HANS ERICSON.**
- a) **Kung Karl** af **Westermark**
b) **Aftonsol** af **G. Norén**
c) **Hör oss, Svea** af **Wennerberg**
Stockholms K. F. U. M.-kor
- Uppläsning** af **Herr OSCAR MANNSTRÖM.**
- Gymnastikuppvisning** af
Stockholms K. F. U. M.-gymnaster.
Ledare: **Herr Sixten Anderson.**
- Svenska arméns tapto** af **K. F. U. M:s Scoutmusikkår.**

Så här kunde fram- och baksidan av ett program för "Fosterländska festen" se ut på tio-talet.

SÅ VAR DET 1900-TALET

“Segrar till gagn för fosterlandet” (Januari 1911)

— Fosterländska festen i Cirkus den 6 december var i allo synnerligen lyckad. Själva gymnastikuppvisningen gick bättre än någonsin. Herr Sixten Anderson hade utarbetat ett ypperligt program med åtskilliga goda nyheter. De talrikt närvarande fackmännen i gymnastik gävo oförbehållsamt uttryck åt sin belåtenhet.

F. envoyén Lagercrantz framhöll det tremaktsförbund som här samverkade: kristendom, kroppsövning och sång såsom något som i gångna tider skänkt vårt folk kraft och som i K.F.U.M. vinner segrar till gagn för fosterlandet.

Till Danmark och Tyskland (Juli 1911)

— K.F.U.M:s gymnastiktrupp avreser på sin beramade utlandstripp aftenen den 6 juli med Malmö som närmaste mål. Utan något längre uppehåll därstädes ställes kosan över Köpenhamn till Odense och Svendborg, där truppen som representant för Sverige kommer att den 8 och 9 juli deltaga i en internationell kongress för fysisk uppfostran.

Efter tvenne dagar i Köpenhamn såsom därvarande K.F.U.M:s gäster ställes resan till Berlin, där uppvisning sker på aftenen den 13 juli. Därefter komma de att deltaga i ännu en internationell kongress, denna gång i Dresden vid den hygieniska utställningen därstädes, varvid de komma att medverka vid en stor internationell

gymnastik- och idrottsfest, till vilken deltagare anlända från hela världen.

Färdens ledare blir truppens anförare Kamrer Sixten Anderson.

Uppvisning inför franska läkare (September 1911)

— Om den träning som utförts på de fysiska områdena och de segrar, som där vunnits, ha tidningarna talat så mycket, att vi icke här behöva framhålla denna sida av vår verksamhet. Endast det må nämnas, att gymnastiktruppens ledare nyligen erhöll uppmaning från Utrikesdepartementet att med sin trupp giva prov på svensk gymnastik inför ett antal franska läkare, som besöka vår stad i dessa dagar.

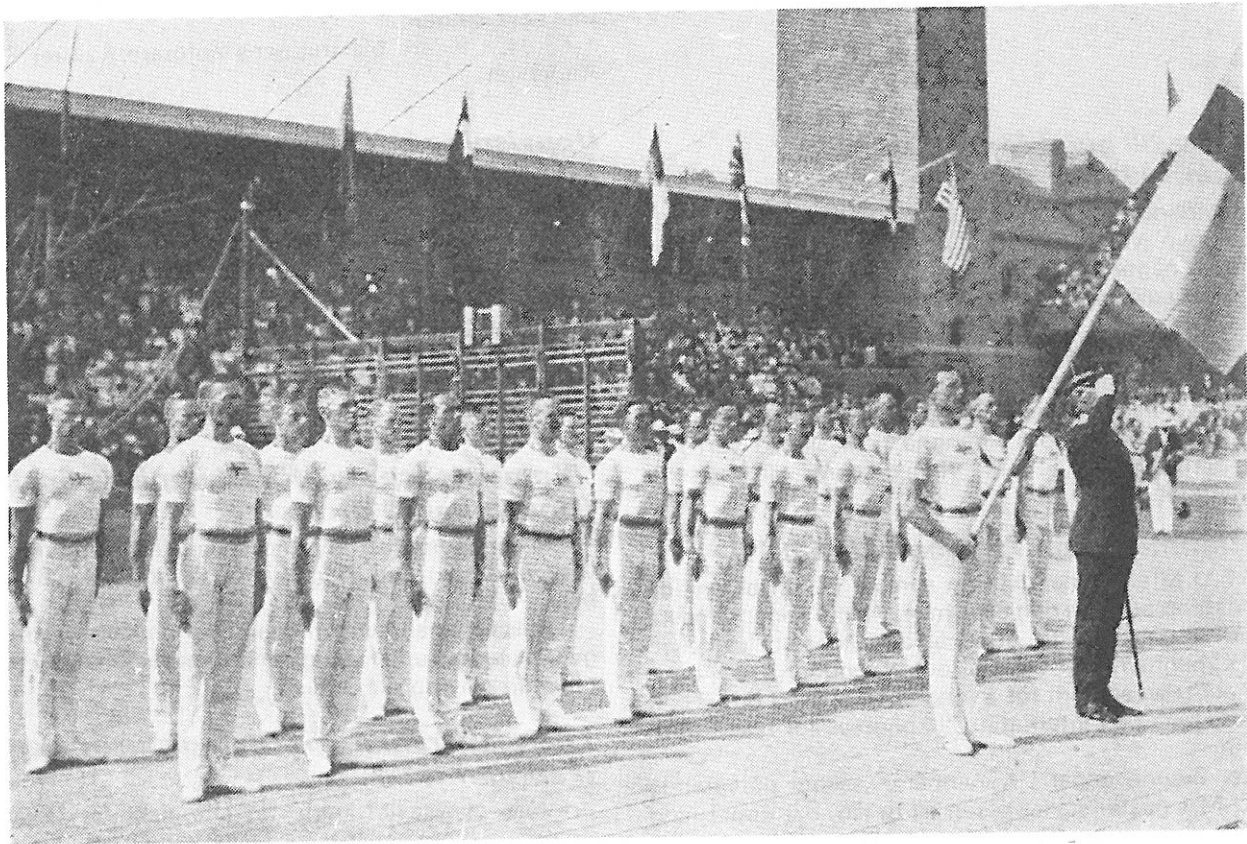
“Kompetensprov” för Olympiska Spelen (November 1911)

— Fosterländsk fest kommer även i år att anordnas av vår gymnastiktrupp. Dagen är bestämd till den 6 december.

Till livlig anslutning manar den omständigheten att gymnasternas uppvisning blir ett kompetensprov för deltagande i Olympiska Spelen.

Energisk träning för Olympiska Spelen (Februari 1912)

— Våra gymnaster träna nu energiskt för Olympiska Spelen. Såsom ett mål på halva vägen och för att anskaffa medel till idrottsmännens förberedelser komma de att giva en uppvisning på Cirkus å Djurgården under Kronprinsens beskydd.

Vid OS i Stockholm 1912 erövrade svenska gymnaster en guld-medalj. Nästan hälften av den segrande truppen var KFUM-gymnaster, uttagna av bl a truppens ledare, kapten Ebbe Lieberath, Sixten fick sitta på läktaren! Han var ju inte officer och kunde därför inte bära uniform.

KFUM rustar för utländska OS-gäster (Juni 1912)

— Gentemot det stora antal medlemmar eller vänner av K.F.U.M. som komma att besöka de olympiska spelen vill vår förening söka öva värdskap. Vi hava för ändamålet i "Stockholms Olympiska spelens Officiella Vägvisare" fått införa meddelanden på olika språk om föreningens lokal i staden och dess sommarhem. Vi hava prenumererat på ett antal utländska tidningar och vidtagit förberedande åtgärder för att ordna rundturer och särskilda möten.

"Idrottsmän i bibeln" (Juli 1912)

Månadsprogrammet i juli 1912 präglades av föredrag på engelska och tyska med skioptikonbilder rubricerade exempelvis "The South of Sweden. Places and people". "Schweden Land und Leute". "Dalecarlia and the North of Sweden".

Föreningens bibelsamtal handlade om "Idrottsmän i bibeln". — Vad sägs om "Simson brottaren", med hänvisning till Simsons brottningskamp med lejonet enligt Domarbokens fjortonde kapitel. Eller "David slungaren", med hänvisning till Davids kamp mot jätten Goljat enligt Första Samuelsboken!

Dags för motionsgymnastik efter OS (September 1912)

— Det är ju känt att många av våra gymnaster voro med om att vid de olympiska spelen hemföra segern i gymnastik. Men vår gymnastik är icke blott avsedd för dessa som driva övningarna på ett så högt plan, utan också för dem, som i gymnastiken söka en stunds härdande och uppfriskande motion.

Lagerkrans, supé och andakt (Juni 1913)

— Ytterligare ett avslutningssamkväm har hållits under maj månad, nämligen i samband med lägre gymnastikavdelningens uppvisning för släkt och vänner.

Uppvisningen gick synnerligen jämnt och fint. Till kamrer Sixten Anderson överlämnades en ståtlig lagerkrans tillverkad av en av gymnasterna. Efter uppvisningen följde ett lyckat samkväm med supé samt sång och musik i "Norrländssalen". Avslutningen hölls av järnvägstjänsteman Efraim Lindberg med utgångspunkt från orden: "Jag jagar mot målet".

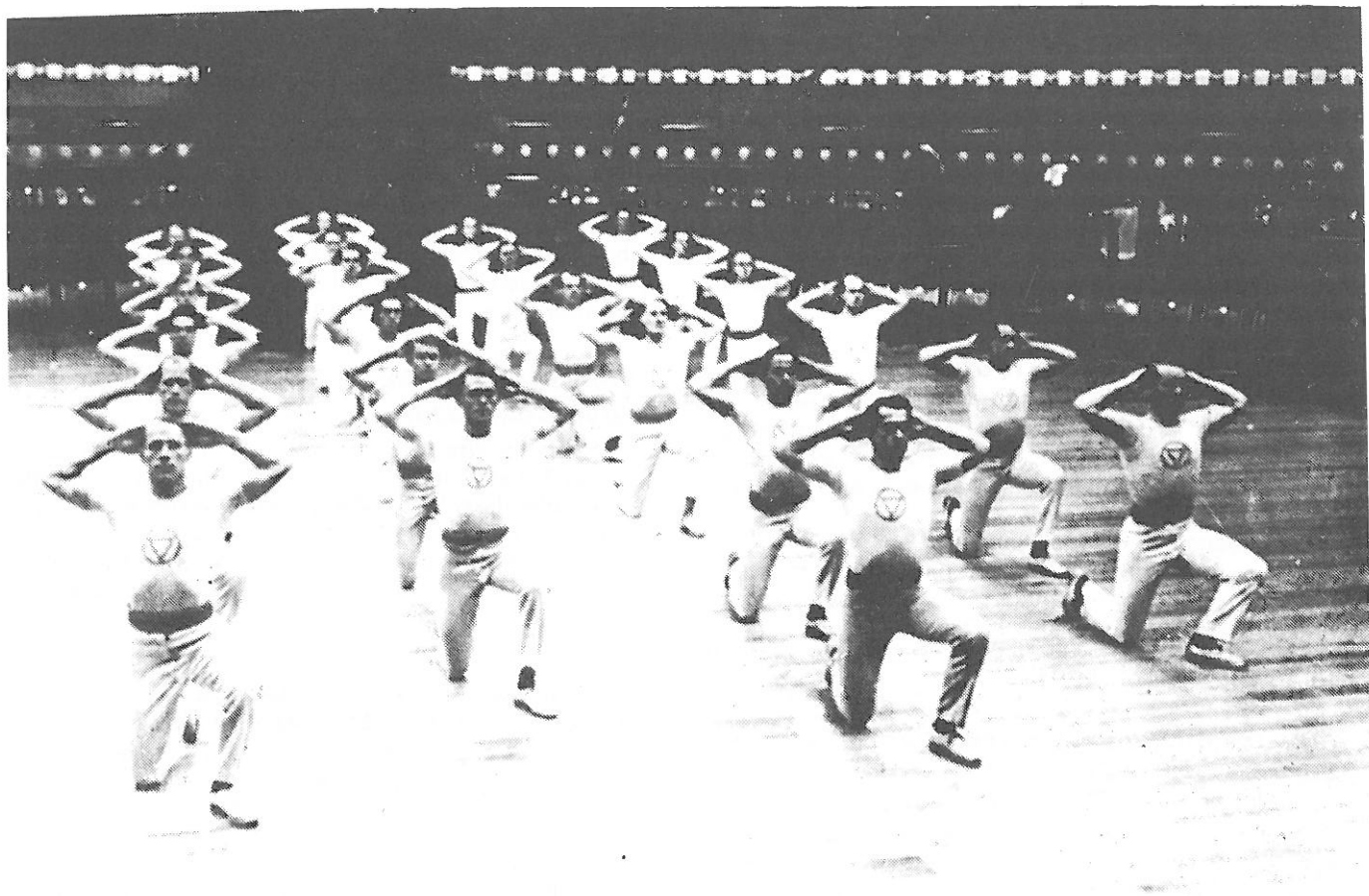
Sven Hedin "farlig" på fosterländsk fest (November 1913)

— Den sedvanliga fosterländska festen hålles i år tisdagen den 2 december. D:r Sven Hedin har lovat att hålla det fosterländska talet. Många skola säkert med glädje hälsa detta meddelande, och de, som betrakta den berömde upptäcktsresanden med misstänksamma blickar, kunna få tillfälle övertyga sig om, huruvida han är så farlig, som det påstås.

"Sedan ville gymnasterna inte ha någon annan" (December 1913)

— Kamrer Sixten Anderson har nyligen fullbordat sitt tionde år som ledare för gymnastiken. Det var en gång som den förre instruktören måste resa bort som Hr Anderson erbjöd sig att vikariera. Sedan ville gymnasterna inte ha någon annan.

Och alltifrån den tiden har gymnastiken gjort stadiga framsteg både i fråga om anslutningen och andan i truppen.

Från en generalrepetition i Cirkus när seklet var ungt.

Uppvisning i första världskrigets skugga (Augusti 1914)

— Vår duktiga gymnastiktrupp har under de senaste åren ofta tagits i anspråk, då det gällt att värdigt representera Sverige på gymnastikens område och nästan varje sommar har Sixten och hans pojkar dragit ut på härnadståg.

Även denna sommar har gymnasterna varit ute och rört på sig, i det de deltagit i Baltiska Spelen, där de dokumenterade sig som vårt lands bästa gymnastiktrupp.

Krig — men fosterländsk fest som vanligt (December 1914)

— En fosterländsk fest kommer att i år liksom sedan en lång följd av år varit vanligt, hållas i början av december.

Det fosterländska talet kommer att hållas av Professor C. Hallendorff, rektor för Handelshögskolan. Sångare och gymnaster komma att medverka som vanligt — eller kanske blir det alldeles ovanligt bra!

Aldrig på en söndag — men e t t undantag (Oktober 1916)

— Våra gymnaster ha vunnit många framgångar, både utom och inom Sveriges gränser. I vårt eget land uppträdde truppen senast vid den stora arbetarfesten i Stadion den 27 augusti.

Det är en god regel, som truppen plägar iakttaga, att icke anordna eller deltaga i tävlingar eller uppvisning å söndagar. Men då det för en arbetarpublik skulle vara så gott som omöjligt att närvara vid en sådan fest annat än på en söndag, så gjordes denna gång ett undantag.

Försenat 30-årsjubileum. Festskrift (December 1917)

— Den sedvanliga fosterländska festen hålles tisdagen den 4 december i Cirkus å Djurgården. Det är nu mer än 30 år sedan vår förening upptog gymnastik på sitt program (1885). Denna omständighet har föranlett vår nitiska gymnastikkomité att utgiva en festskrift (till årets tionde fosterländska fest — reds anm), vilken helt visst kommer att bliva ett värdigt minnesmärke och bidra till att göra vår verksamhet på detta område känd.

På grund av dyrtiden blir omkostnaderna för festen stora. Utsålt hus är en nödvändig förutsättning för att icke förlust skall uppstå.

Hertigparet av Västergötland med döttrar ha tillkännagivit sin avsikt att närvara.

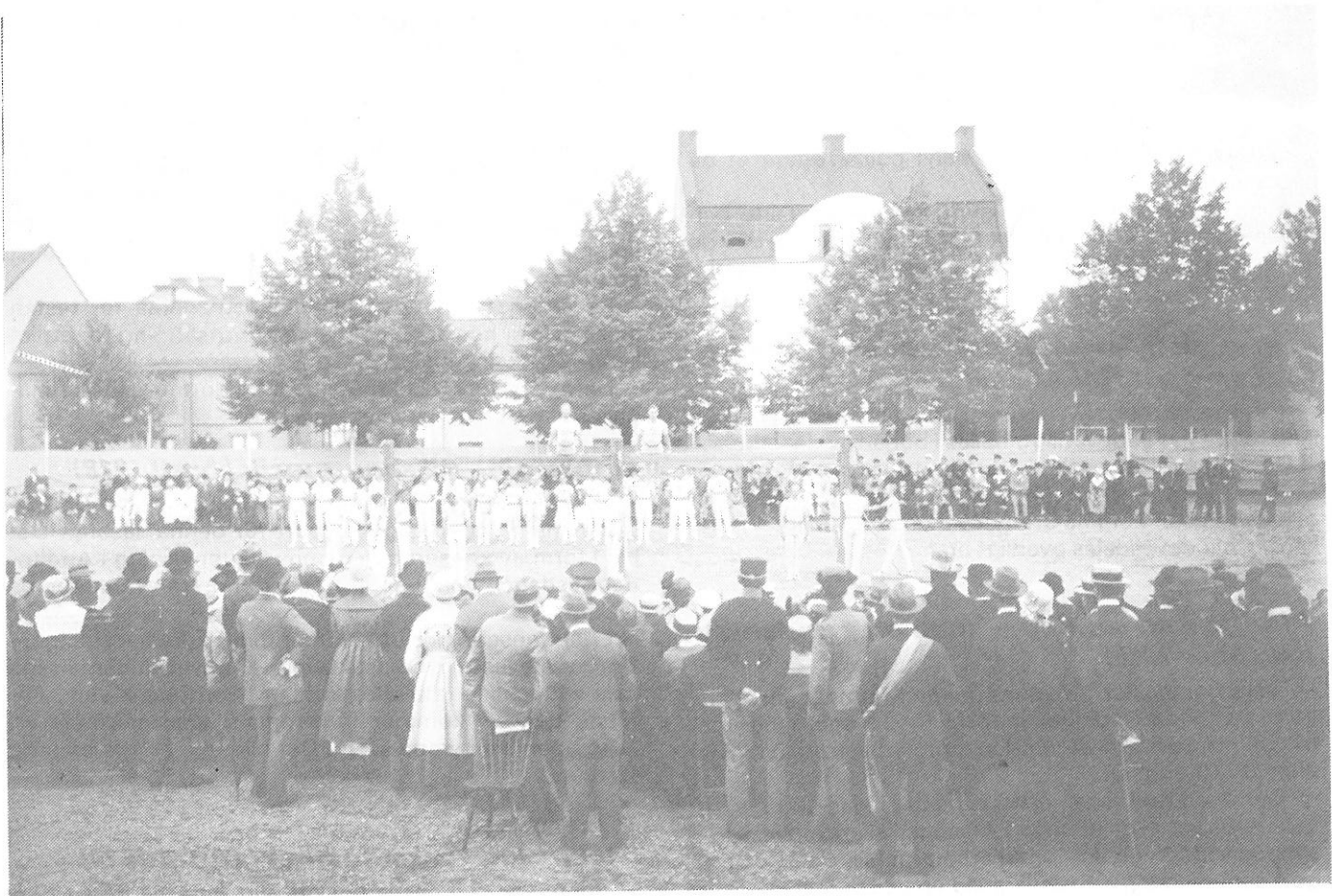
Uppvisning till scoutmusik (April 1918)

— Våra sångare och gymnaster hava slagit sig tillsammans till en ståtlig slutspurt för denna säsong. Det blir i form av konsert och gymnastikuppvisning i Auditorium tisdagen den 9 april. Konserten går i Wennerbergs tecken.

Efter konsertens slut kommer den högre avdelningen, landets styvaste gymnastiktrupp — ja, vi kan gärna säga hela världens — att sätta kronan på aftonens verk. För första gången kommer föreningens scoutmusikkår att ackompanjera gymnastiken. Det blir med ett ord en stilig fest.

"Icke blott fysisk fostran" (April 1919)

— Inom vår gymnastik har ett nytt intresse börjat göra sig gällande. En av gymnasterna har med hänförelse om-

Elitgymnasternas uppvisning i samband med KFUMs nationalkonferens i Örebro 1919.

fattat de ideal som Ling uppställde för sin strävan, då han sökte i gymnastiken inlägga icke blott fysisk fostran, utan även religiösa, etiska och estetiska element. Härtill hör att kombinera gymnastiken med sång — något som man förstått bättre i Danmark än i Lings hemland.

Gymnasten i fråga, löjtnant Ernfrid Carlberg, har själv författat några sånger som redan blivit ganska bra "in-sjungna" delvis vid de särdeles trevliga samkväm, vartill skalden en gång i veckan inbjudit sina kamrater i högre avdelningen.

Efter slutad övning ha gymnasterna bänkat sig kring ett stort bord i Smålandsrummet och, sedan förfriskningar intagits, ha sångarna övats under ledning av direktör Gunnar Berggren, varpå den angenäma samvaron avslutats med aftonbön av kamrer Sixten Anderson.

Vakthållning kring KFUMs målsättning (December 1919)

— Den högre avdelningen visar åtskilligt högre siffror mot i fjol, men i all synnerhet är det motionsgymnastiken, som omfattas med livligt intresse. Det har inträffat att deltagarna uppgått till 72 vid en enskild övning, ett antal, som nog egentligen är för stort för vår gymnastiksal.

Mätte nu deltagarna i såväl kurser som gymnastikövningar icke så koncentrera sig på dessa, att de icke få tid och intresse över för föreningens andra verksamhetsgrenar, främst för själva huvuduppgiften — den religiösa verksamheten.

"Delade" applåder vid fosterländsk fest (Januari 1920)

— Applåder bestods också åt kapten Ernst Liljedahl för

det varma fosterländska anförandet. På två punkter tyckte man sig märka, att applåderna voro en smula delade. Den ena gången syntes det företrädesvis vara herrarna, som gävo sitt bifall tillkänna. Den andra gången damerna.

Det första inträffade, då talaren, med utgångspunkt från gymnasternas smidiga och säkra gång, riktade en bitande kritik mot damernas styltliknande klackar. Den andra var då han kritiserade herrarnas — han hade kanske kunnat tala även om damernas — hejdlösa cigarett-rökande.

Till Prag med nödhjälp i bagaget (Januari 1920)

— Vår högre avdelning har efter tävling med landets samtliga gymnastikavdelningar blivit uttagen till att representera Sverige vid den stora gymnastikfest, som är avsedd att hållas vid midsommartiden i Prag. Det väntas inte mindre än 50.000 aktiva gymnaster från alla möjliga länder till denna fest.

Meningen är att vår trupp skall giva uppvisningar i Berlin och Wien på vägen dit och därifrån. Man eftersträvar att kunna medföra bidrag i pengar och in natura till dessa länders nödlidande befolkning.

Gymnastiken — en bra "kompanjon" (September 1921)

— Gå med i vår morgongymnastik under löjtnant Bertil Ugglas skickliga ledning. Du har nytta av gymnastiken, mycket större nytta än du i förstone tror.

En framgångsrik amerikansk affärsman kallar gymnastiken sin "kompanjon" och konstaterar, att han, sedan han vid 40 års ålder börjat gymnastisera, fått betydligt

ökad arbetsintensitet och därmed ökade inkomster! Något att tänka på i dessa tider.

Kritisk pressröst om KFUM-gymnastiken (September 1923)

— Visst skall man gymnastisera! Mer skulle inte behöva sägas i en förening, som, enligt Idrottsbladet, intresserar sig för mycket för gymnastik.

Men kanske det kan vara roligt att höra en annan pressröst. Så här skriver Gymnasternas Tidning om gymnastikfesten i Göteborg i år:

”I första avdelningen var det särskilt en motionstrupp från K.F.U.M. i Stockholm under kamrer Sixten Andersons ledning, som tilldrog sig åskådarnas intresse och gunst. — Observera! Det var fråga om motionsgymnasterna!

Pionjärkurs i fysisk fostran (Oktober 1923)

— Varje aktiv utövare av gymnastik och idrott känner väl ibland en önskan att kunna leda och vara till nytta för andra, som ej hunnit så långt. För att hjälpa våra medlemmar därtill komma vi att under detta arbetsår anordna en kurs i fysisk fostran.

De ämnen som stå på schemat äro gymnastik, simning, allmän idrott, lek, vinteridrott, lägerliv, hälsolära samt de första grunderna i anatomi och fysiologi.

Som lärare ha vi lyckats förvärva följande, var på sitt område framstående experter: Dr G. Frostell, löjtnant Bertil G:son Uggle, gymnastikdirektör Thorwald Holmberg, simlärare G. Tuveesson och ingenjör Lennart Th:son Wennerström.

Som kursens föreståndare fungerar kamrer Sixten Anderson med biträde av fil. mag. Hugo Cedergren. — Kursavgift 10 kronor, som på långt när icke täcker kostnaderna.

Premiär för pojkelit i Blå Hallen (Maj 1924)

— Det har varit många glansfulla gymnastikfester, som under årens lopp gått av stapeln på Cirkus eller Auditorium. Truppens senaste stora seger vanns vid uppvisningen i Blå Hallen den 5 april. I ett längre referat skriver Svenska Dagbladet bl.a:

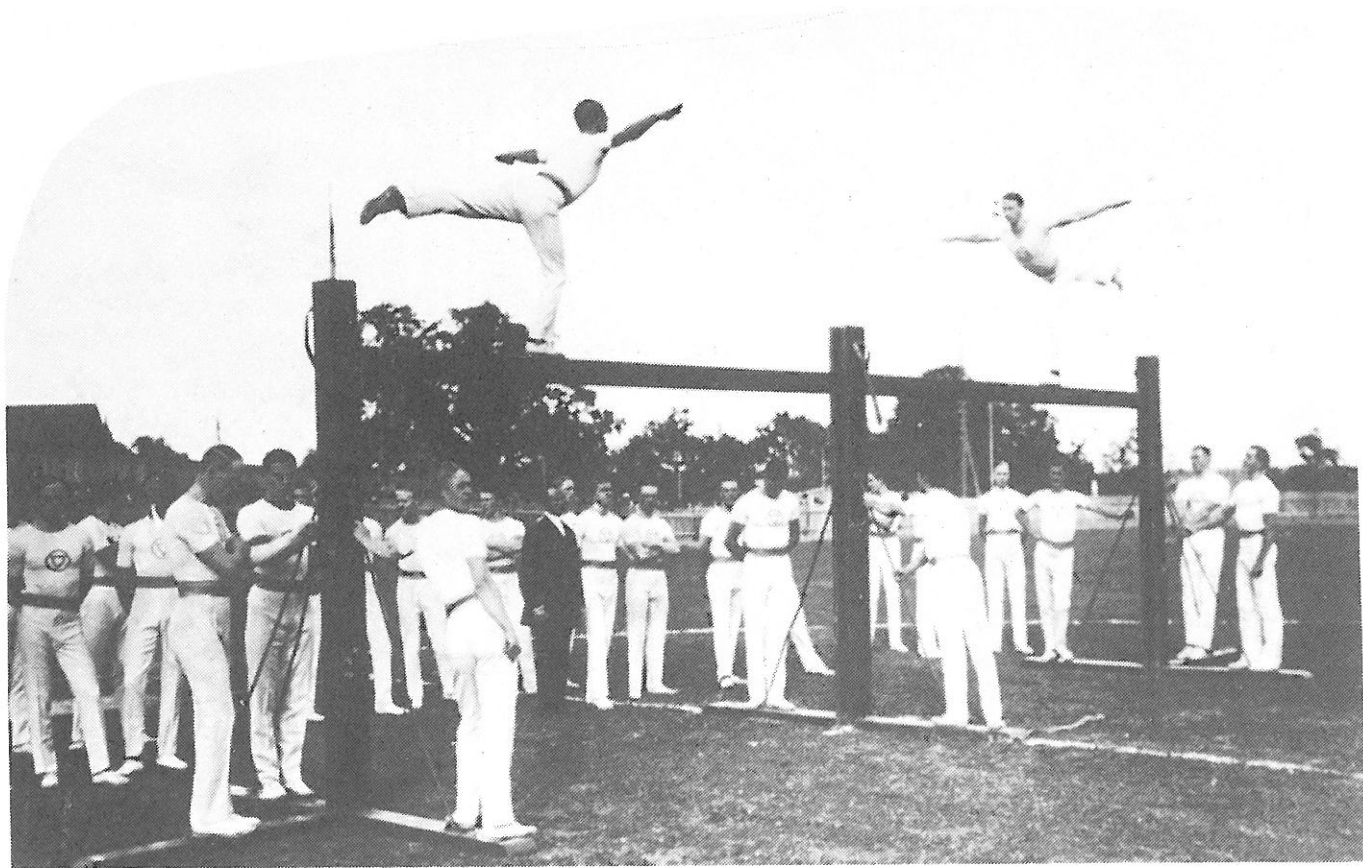
”Man fick genast ett starkt intryck av det hängivna arbete, som inom K.F.U.M. ägnas den fysiska utvecklingen av de unga, ett intryck som under aftonens lopp allt kraftigare befästes”.

I samma artikel betecknas Sixten Anderson som ”en av den frivilliga gymnastikens mest oegennyttigt verk samma och energiska personligheter”.

Den märkligaste nyheten ansåg tidningen vara den lilla pigga pojkruppen, som under kandidat Torvald Törnqvist ledning vann allmänt bifall.

År 1920 representerade KFUM-gymnasterna Sverige vid en internationell gymnastikfest i Prag som samlat 50 000 gymnaster från hela världen. Efter en bejublad uppvisning i Prags stadion går gymnasterna i triumftåg genom en festsmyckad huvudstad tillbaka till sin förläggning.

Första vikingatåget gick till Danmark och Tyskland 1911. I Dresden överlämnade vitklädda damer rosor åt varje gymnast medan musiken spelade svenska melodier, står det att läsa i en reserapport.

Fredliga vikingatåg

I juli 1911 inledde gymnasterna sina "vikingatåg" utomlands. Färden gick till Danmark och Tyskland. Man hade fått en inbjudan från de danska "Gymnastik- og Skydeforeninger" att bli deltaga i en internationell kongress för fysisk fostran i Odense. Samtidigt kom en inbjudan genom chefen för dåvarande Gymnastiska Centralinstitutet (GCI), professor Sellén, till en stor hygienisk utställning i Dresden.

Rosenbeströdd utlandspremiär

— Spänningen bland gymnasterna var stor, skriver Sixten Anderson i en reseskildring. Men allt lyckades. I en uppvisning inför 14 000 åskådare i Svendborg, före avresan med extratåg! till Odense, väckte balansgången på de höga bommarna stort uppseende. Och efter strömhoppet ville jublet aldrig ta slut. — Vi hade "hoppat oss in i alla danskars hjärtan" sa en dansk fackman till Sixten efter uppvisningen. Inte undra på att "ljusklädda flickor" strödde rosor över de svenska gymnasterna.

Nackbena och bästa dressen

Bertil Ugglå, välkänd för eftervärlden som bl a ledare för morgongymnastiken i radio 1929-45, var som 21-åring

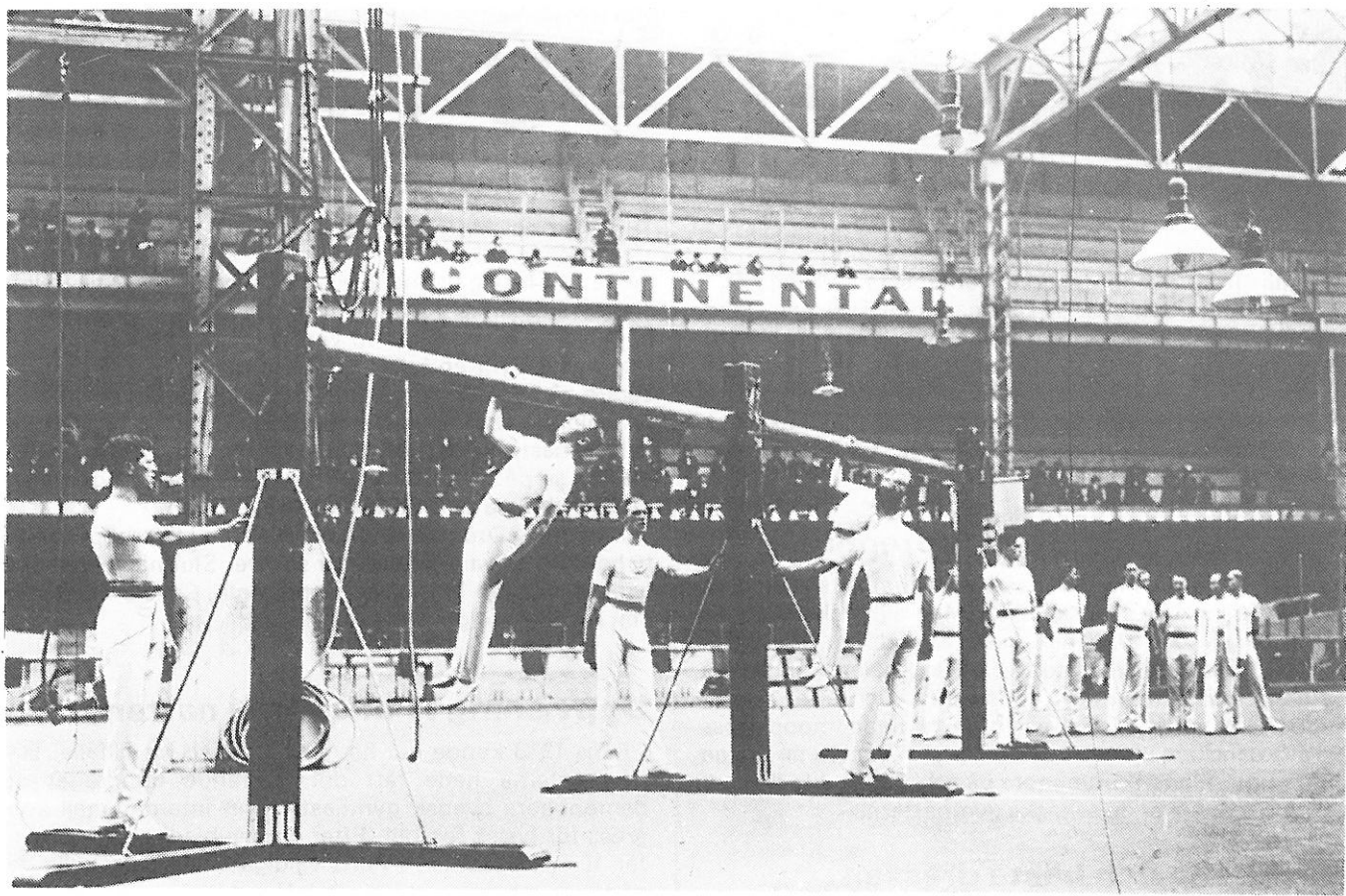
med i den första utlandsturnén och även i resor till Belgien och Frankrike 1913. — Nervositeten inför vår första uppvisning på tysk botten var stor, har han berättat. — Inte minst inför en kräsen och sakkunnig publik av officerare på "Militär Turnanstalt" i Berlin. Vi tog alla medel till hjälp för att fånga våra åskådare. Eleganta nackbenor och de bästa dresserna. Vi hade tummat på att nu skulle man få se på. Och herrar officerare måste ge sig på nåd och onåd, fulla av oförbehållsam beundran.

Så också i Dresden. En flottare ström i tigerhopp lär inte ha skådats varken förr eller senare. Slutmän i "hastiga gänget av anno 1911" var Bertil Ugglå, Calle Silberstrand och Acke Norling.

Uppvisning i Paris mitt i natten

I Paris 1913 kunde det ha gått galet vid ett tillfälle. Elitgymnasterna hade fått det hedrande uppdraget att demonstrera svensk gymnastik i en internationell kongress för fysisk fostran. Efter en bejublad uppvisning inför 10 000 åskådare i Paris väldiga velodrom skulle det några dagar senare bli en galaföreställning där, då även svenskarna var inbjudna att deltaga.

Enligt programmet var varje uppvisning begränsad till

Från en uppvisning 1913 inför 10 000 åskådare i Paris' väldiga velodrom. - Den svenska truppen var så plastiskt skön, skrev Svenska Dagbladets korrespondent, att kongressens president utbrast "Ni måste vara glad att ha sådana landsmän".

20 minuter. Den tiden överskreds emellertid av samtliga trupper. Den franska truppen med inte mindre än två timmar! Det gjorde att KFUM-gymnasterna, som var placerade nästan sist på programmet, inte kunde börja sin uppvisning förrän halv ett på natten! — Trots väntan i dragiga lokaler från klockan 9 gjorde vi en uppvisning som ingen kunde undgå att imponeras av, har Bertil Uggla berättat.

Senare tiders elitgymnaster kan säkert berätta något liknande. Kanske inte om något som går upp mot Paris 1913 men om sömnlösa nätter i dåliga förläggningar, jobbiga tågbyten, kånk med väskor eller gymnastikredskap på avvägar.

259 uppvisningar utomlands under 60 turnéer

Efter den första utlandsturnén till Danmark och Tyskland år 1911 följde uppvisningar utomlands slag i slag. År 1912 gjordes ett återbesök i Danmark. Sedan blev det Paris 1913, med Antwerpen och Bryssel "mera i förbifarten" har det sagts.

I tidsföljd och med en del återbesök har vikingatågen sedan gått till Norge, Finland, Tjeckoslovakien, England, Skottland, Holland, Estland, Lettland, Färöarna, Island, USA, Åland, Irland, Grekland, Schweiz, Israel, Portugal, Österrike, Rumänien och Jugoslavien.

I slutet av denna 100-årsberättelse finns samtliga uppvisningar utomlands upptagna i tidsföljd.

Under sina 100 år har KFUM-gymnasterna gett 259 uppvisningar utomlands i samband med 60 turnéer. Ingen gymnastiktrupp har så ofta som KFUM-gymnasterna representerat Sverige utanför vårt lands gränser.

Furstligt mottagande och entusiastisk press

Vad allt har inte hänt under dessa utlandsfärder. Mottagandet har som regel varit furstligt, pressen välvillig — ofta entusiastisk.

— KFUM-gymnasterna är den bästa trupp som någonsin uppträtt i New York, skrev New York Times efter uppvisningen på "Expo" 1939 inför 40 000 åskådare som skrek och visslade av förtjusning. Och tidningen Life, med en dåvarande upplaga om 2 1/2 milj exemplar, gjorde ett specialreportage. Men så var "pojarna" efter den långa överresan med Queen Mary så sugna på gymnastik att de kastade sig som utsvultna tigrar på redskapen, står det att läsa i augustinumret 1939 av KFUMs Centralförenings månadsblad.

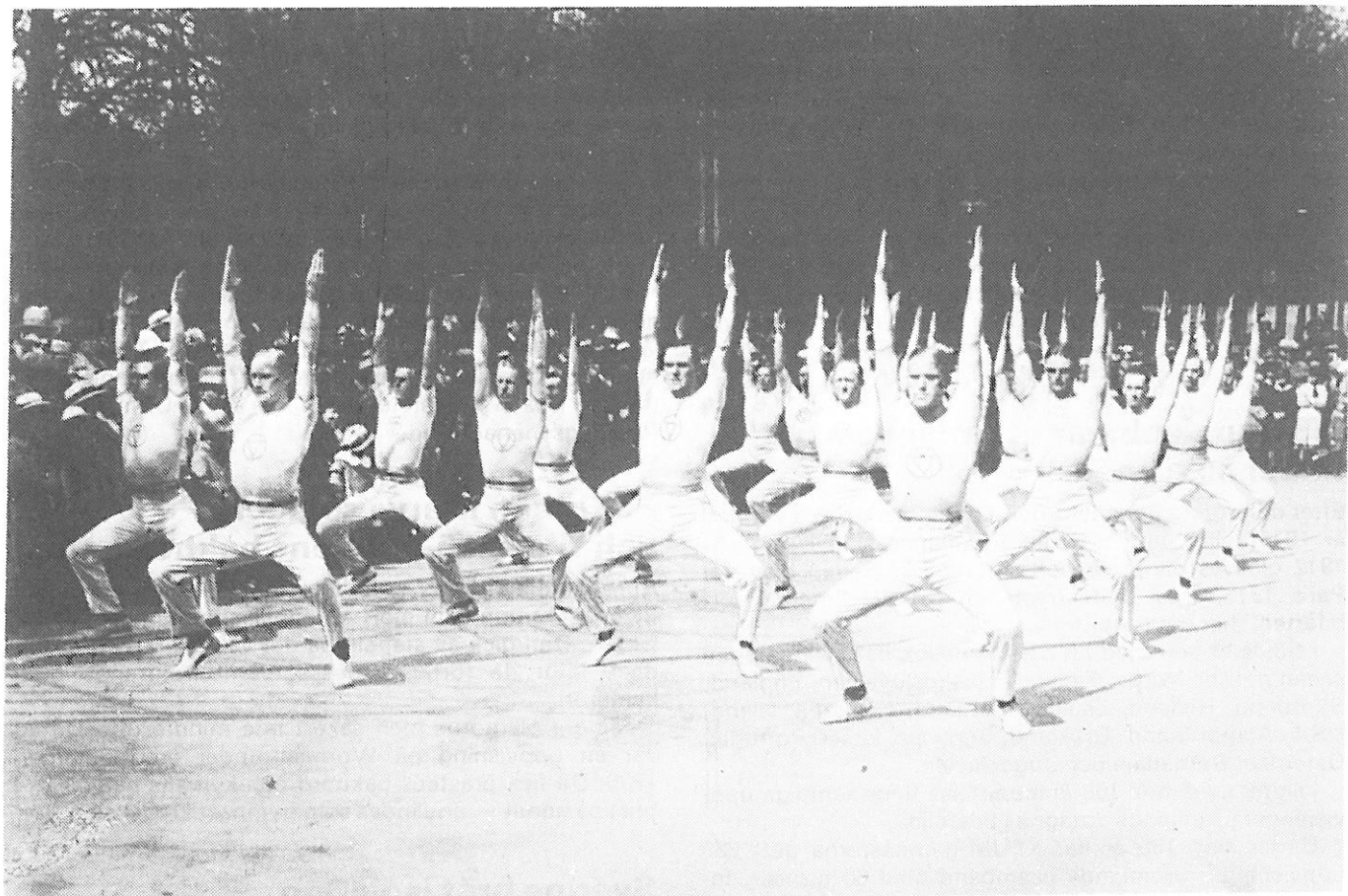
På Queen Marys soldäck och Wormsö-prästens bakkbord

Apropå Queen Mary så är nog KFUM-eliten den enda gymnastiktrupp som gjort en uppvisning mitt ute på Atlanten. Den gick av stapeln på det väldiga fartygets soldäck inför de förtjusta passagerarnas surrande filmkameror.

Mindre glamorös men säkert inte mindre uppskattad var en uppvisning på Wormsö under estlandsfärden 1936. Då fick prästens bakkbord och kyrkans bänkar — i brist på annat — användas som gymnastikredskap.

Sverige bröt isolering

En uppvisning sommaren 1920 i den s k Marmorhallen i

Från en uppvisning under någon av de tidigare utlandsresorna.

Berlins Tiergarten innebar enligt dåvarande svenske ministern i Berlin, von Essen, att Sverige var den första nation som på det "kroppskulturella" området återknöt de gamla förbindelserna med Tyskland efter första världskriget.

"Slaget" i Albert Hall

I London mars 1933 gav gymnasterna en uppvisning i Scalateatern som var fylld från golv till tak. Stockholms-tidningens korrespondent skrev hem till sin tidning bl a: "Applåderna kom över rampen den ena stunden som det dova dundret av en kanonad, den andra som det intensiva smattret från kulsprutor."

Ett par dagar senare stod slaget i Albert Hall i samband med en "Scandinavian gymnastic demonstration", i vilken även deltog en grupp kvinnliga gymnaster från Helsingfors. Här skulle KFUM-gymnasterna ta avsked av engelsmännen och slå ett sista slag för svensk gymnastik inför 8 000 åskådare. Englandsturnén hade tidigare gått över Leeds, Sunderland, Newcastle, Edinburgh, Glasgow, Liverpool, Birmingham och Nottingham. — "All tickets sold" var vaktmästarnas välkomsthälsning. Blomsterhyllningarna i Albert Hall var överväldigande, publiken i extas, hurraropen ekade långt ute i Hyde Park!

Uppvisning 1935 inför rörd drottning Astrid

År 1935 var elitgymnasterna uttagna att representera Sverige vid en ny internationell kongress för fysisk fostran. Denna gång i samband med det årets världsutställning i Bryssel.

Drottning Astrid hade gjort en framställan hos Sixten

Anderson om en extra uppvisning av gymnasterna. En uppvisning inlagd i ett program förlagt till "Palais des Fêtes". — Applåderna var frenetiska. Drottning Astrid såg helt rörd ut i sin ljusblå elegans med vajande ägretter och kung Leopold var idel beröm, heter det i en tidningsartikel.

Ett par månader senare skulle drottningen omkomma i en tragisk bilolycka i Schweiz med kung Leopold vid raten.

Då förstod fransmännen finessen

Paris juli 1935. Franska mästerskap i allmän idrott i 1924 års väldiga olympiastadion. Förutom en uppvisning ute på militärskolan Joinville hade gymnasterna genom en skicklig förhandlare lyckats få möjlighet att demonstrera svensk elitgymnastik inför en större fransk publik. I programmet stod uppvisningen upptagen som näst sista "gren".

Idrottsbladets pariskorrespondent skrev: "När de ståtliga svenska pojkar marscherade fram mot hederstribunen reste sig alla i en spontan hälsning för den blågula duken och det gick ett sus av beundran inför den spänstiga truppen, som leddes mästertligt av Sixten Anderson."

Längre fram i artikeln beskrivs strömhoppet. "När första mannen 'fastnade' på hästen, gick det en suck av besvikelse genom åskådarna, som tyckte det var synd att han missat. När så en gymnast hamnade på ryggen på den först 'fastnade' sade man på franskt vis 'Oh la-la'. När den tredje placerade sig där också, tittade man förvånat. Men när den fjärde satte sig på hästen brast jublet löst riktigt på allvar, för då förstod man finessen."

Några ledare för utlandsfärderna under åren

Sixten Anderson var ledare för uppvisningarna utomlands till och med USA-resan 1939. Dock med undantag för islandsfärden 1938, då Erik Thor fick rycka in för Sixten, som inte kunde få ledigt från sitt arbete. Han var ju kamrer till yrket.

När så utlandsturnéerna återupptogs 1946 efter kriget, blev Erik Thor ledare. Han avlöstes 1951 av "Farsan" Sjöblom, som var ledare till och med år 1958

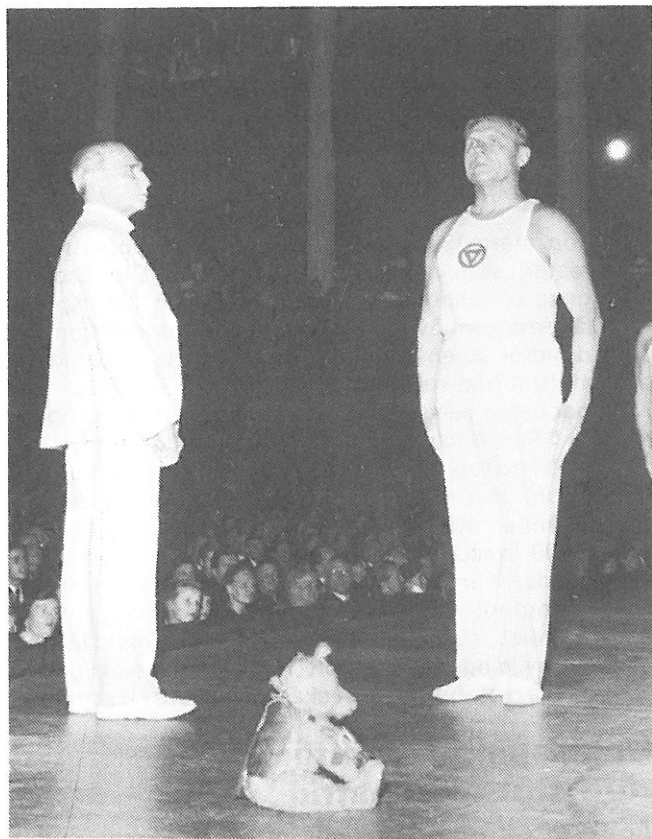
Sedan har ledarna växlat under åren med namn som Nils Sjöberg, Svante Axelsson, Ralph Lindgren och Björn Jonsson. Med början i Danmark år 1977 och de följande åren i Israel (tre gånger), återigen Danmark, Portugal, Österrike och Schweiz har Acko Schager varit ledare för den manliga eliten vid uppvisningar utomlands.

Mångåriga färdledare under åren har varit Olle Schager med oslagbara 23 utlandsturnéer sedan 1949, Gottfried Hesselgren och Eric Ljungh.

Inspirationsresor med hårda nypor

Utlandsresorna har varit och är gyllene inspirationskällor för gymnasterna. Men de har inte så sällan inneburit ganska komplicerade organisatoriska och ekonomiska problem. Därom kan Olle Schager berätta.

— Det gäller att hålla stilen, se glad ut, även om nattkvarteret blir en brottarmatta i Hamburg, en dragig gymnastiklokal i Reykjavik eller ett tredje klassens pensionat med kackerlackor i Washington. Och färdledaren? — Ja, ibland måste han vara hård i nyporna, obevekligt bestämd, kanske ett "rytande lejon" eller en storebror.

Sixten leder. Främst i ledet hans efterträdare "Farsan" Sjöblom. På golvet den mascot som sedan 1933 följt elitgymnasterna på alla uppvisningar. En gåva från Stockholms gymnastikförbund inför avresan till England det året.

För kung och fosterland

Man kan inte ge ut en aldrig så summarisk 100-årsskrift om KFUMs gymnastikavdelningar utan att ägna de s k fosterländska festerna ett särskilt kapitel. De refereras och beskrivs överallt i KFUMs annaler. I protokoll, månadsblad, program och festskrifter. Men så är de också unika i sitt slag.

Vilken annan rörelse har med sådan envishet, entusiasm och framgång år efter år genomfört gymnastikuppvisningar med den inramning av sång, musik och tal som är kännetecknande för dessa fester?

Ett led i nationell uppryckning

Hur uppstod då tanken på dessa patriotiska fester? Fil dr Karl Fries, KFUMs Centralförenings chefssekreterare under 34 år (1888-1921) och den svenska KFUM-rörelsens främste historieskrivare, har försökt tränga in i orsaks-sammanhangen.

Dr Fries erinrar om att den svenska gymnastikens fader, Per Henrik Ling, var en varm fosterlandsvän, som ville främja landets bästa genom sina insatser för gymnastiken. Lings samtida i Tyskland, Friedrich Ludwig Jahn, den tyska frigymnastikens skapare, var det kanske i ännu högre grad. Han ville genom införandet av sin gymnastik i skolorna ("turnväsendet") "ingjuta en fosterländsk anda" hos den tyska ungdomen.

Fries vill inte hålla för otroligt att Lings och Jahns patriotism fanns med då KFUMs gymnastikkommitté år 1908 började diskutera planerna på att anordna fosterländska fester. Mer sannolikt, ansåg Fries, att den nationella uppryckning som följde på unionsupplösningen 1905, varit pådrivande.

Första fosterländska festen 1908

Den första fosterländska festen gick av stapeln den 15 december 1908 och hölls i Cirkus på Djurgården. Tal av general Balck och överste Melander, KFUMs dåvarande ordförande, samt medverkan av KFUM-kören och Svea Livgardes musikkår inramade gymnastikuppvisningen.

Inte sällan har medlemmar av kungahuset infunnit sig vid de fosterländska festerna, konstaterar Karl Fries.

I en artikel i Stockholms Dagblad kunde man dagarna innan festen läsa bl a följande;

"Det är bra, att våra unga ha kraftiga och smidiga kroppar, men det är inte nog. Spänstigheten skall sitta icke blott i musklerna, men ock i viljan. god ton, fint kamratskap, renhet i seder, nykterhet och andlig vakenhet böra genom idrott och gymnastik få det kraftigaste stöd. Så fattat blir idrottslivet, sunt övat, till verklig välsignelse.

I känslan av sin förpliktelse att på allt sätt främja

gymnastiken inom Stockholms K.F.U.M. ha föreningens gymnaster, välkända för Stockholmspubliken, anordnat en stor fosterländsk fäst i Cirkus Tisdagen den 15 December kl 8 e.m. Gymnasterna ha med sig allierat också föreningens sångkör, även den som bekant åtnjutande det utmärktaste anseende.

Lyckas våra K.F.U.M.-gymnaster och sångare göra vad de hoppas och tro sig förmå, ha de därmed givit uppslag till en ny vacker form av fosterländska fäster" — slutar artikeln i Stockholms Dagblad år 1908.

Det lyckades. — "Fästen väckte den största uppmärksamhet och rönste från såväl auktoritet och press som den stora allmänheten det allra livligaste intresse och det mest hjärtliga mottagande" — heter det i ett eftermäle.

Fosterländska tal när seklet var ungt

De fosterländska talen var både storvulna och storsvenska när seklet var ungt. När man i dag läser några av dessa tal kan man le åt vältaligheten: — "Hedra fädrens minne och stora bedrifter". Eller "då hjärtat är med, huru levande och verkliga varda icke fosterlandet, våra minnen, våra fäders väldiga gestalter med deras storhög-het".

Men talen anknöt ju som regel till tidsläget och språkbruket var ett annat än i våra dagar.

Sven Hedin blåser i trumpeten

Sven Hedin hade lovat att hålla det fosterländska talet 1913. I föreningens månadsblad kunde man läsa att mån-

ga med glädje såg fram mot att få lyssna till den berömde upptäcktsresanden, som andra med "misstänksamma blickar" betraktade som farlig.

Hedin gick i sitt tal tillbaka ända till de antika perserkrigen för att slå ett slag för gymnastiken. Han menade att den grekiska härens framgångar i krigen var en följd av soldaternas rörlighet, resultatet av en "fulländad gymnastisk utbildning".

Detta var ju i och för sig ett ofarligt påstående. Men när han sedan började tala om ett "jämförelsevis litet rike som i vår höga nord har en koloss till granne i öster", var det säkert en och annan bland åhörarna som drog öronen åt sig. Han tog nämligen tillfället i akt, att, som han själv uttryckte sig, "stöta i trumpeten" och upprepa sin varning för den ryska faran. (Broschyren "Ett varningsord" 1912). Det här var kanske något som arrangörerna inte hade tänkt sig — men väl borde ha kunnat ana.

Någon reaktion efteråt har inte kunnat spåras. — I varje fall inte i föreningens månadsblad.

För svenskhetens bevarande i hemlandet

De fosterländska festerna fortsätter med stor framgång än i dag. Även om i andra lokaler och under andra namn än under de första åren.

Men kanske det är dags att återgå till det gamla namnet, nu när fosterlandskänslan tycks ha vaknat på nytt genom att vi äntligen fått en nationaldag. Måhända har KFUM-gymnasterna — alltid med svenska flaggan i spetsen vid sina uppvisningar — banat väg!

En vitrockad ambassadör

Aret är 1903. Gymnastikavdelningarna stod plötsligt utan sin ledare. Som officer hade han helt oväntat fått kommandering till annan ort. Varifrån skulle man nu i en hast få tag i en annan ledare?

Då, berättas det, steg Sixten fram ur gymnastikledet och uttryckte en stilla undran om han inte skulle kunna få försöka. Han hade ju i några år flitigt deltagit i gymnastiken och varit tennisinstruktör, fotbollsledare! och friidrottsledare.

En annan version är att han frankt skulle ha sagt "jag tar befälet!" — Läser man vad allas vår Sixten berättar om sig själv, förefaller den ödmjuka versionen om övertagande av ledarskapet vara mer sannolik.

Visste inte att KFUM existerade

Som 20-åring kom Sixten Anderson 1896 med i KFUM. — "Jag bekänner att jag gick in i föreningen för att få delta i gymnastiken." Som skolpojke hade Sixten haft som gymnastiklärare en ung löjtnant von Heideman, som hade väckt hans stora intresse för gymnastik. Heideman var KFUMs första gymnastikledare (1885-1890) "men det visste jag inte då, visste inte ens att KFUM existerade", erkänner Sixten.

"Ehuru jag älskade gymnastiken, fann jag snart att

KFUM hade så mycket annat värdefullt att bjuda mig. Mitt unga sinne blev fångat av allt, icke minst av det andliga inom KFUM, och jag kom tidigt med i föreningsarbetet."

400 uppvisningar och 15 turnéer utomlands

Sin första uppvisning i Stockholm ledde Sixten Anderson i augusti 1903 kort före en resa till en KFUM-konferens i Göteborg, där en trupp KFUM-gymnaster från hela landet skulle ha uppvisningar. Sedan följde uppvisningar landet runt slag i slag.

Utlandsturnéerna började 1911 med Danmark och Tyskland och avslutades för Sixtens del med USA 1939. Sedan kom världskriget och satte stopp för alla utlandsfärder. År 1946 återupptogs de med uppvisningar i Finland. Men då hade Erik Thor tagit över efter Sixten, som hade lämnat ledningen för eliten i oktober 1945.

Mer än 400 uppvisningar och 15 turnéer utomlands hann den "vitrockade ambassadören" avverka med sina elitgymnaster.

Oslagbart världsrekord?

Då gymnastikavdelningarna år 1898 invigde sin första egna gymnastiksal med en uppvisning i nybygget vid

Snickarbacken, stod Sixten med i ledet. Och man i ledet var han fram till 1903. Därefter suverän ledare för eliten under 42 år fram till år 1945. — Vid sidan av sitt dagliga arbete som kamrer och redovisningsman i Grängsbergsbolaget under nära ett halvt sekel!

Motionsgymnastik ledde han ända till två månader före sin bortgång den 13 juli 1958 — 83 år gammal! En 55-årig gymnastikledargärning, förmodligen ett oslagbart världsrekord.

35 år i Svenska Gymnastikförbundets styrelse

Sixten Andersons kunskaper och ledarförmåga togs även i anspråk utanför KFUM.

Bl a var han under 35 år ledamot av Svenska Gymnastikförbundets styrelse samt ledamot av styrelsen för Stockholms-förbundet ända från starten 1919 och under 28 år framåt. Därav ordförande i 13 år.

Inte bara medgång

Sixtens väg var inte alltid en "dans på rosor". Olle Schager, gymnasternas ordförande sedan 1957 och elitgymnast i sin ungdom, kan berätta.

— Det var inte lätt att vara ledare för landets förnämsta representationstrupp i gymnastik, utan att vara officer och inte heller gymnastikdirektör. Han motarbetades särskilt på hemmaplan. Ett så betydelsefullt verk inom den svenska idrottsrörelsen som Sixtens får dock inte falla i den officiella glömska som tycks ha blivit hans öde, hävdar Olle Schager.

Som bevis nämner Schager att i boken "Idrotten och

samhället" (Olle Halldén) finns inte ett ord om Sixten och hans gymnaster. Och dagens elever i Gymnastik- och Idrottshögskolan (GIH) tycks lämnas fullständigt ovetande om Sixtens banbrytande insats inom den svenska frivilliga gymnastiken.

KFUM-gymnasterna skulle myglas bort ur OS 1912

Redan under Sixten Andersons första år som ledare märktes en dold ovilja. Särskilt bland yrkesgymnaster. Denna ovilja nådde väl sin kulmen i samband med uttagningen av den svenska gymnastiktruppen vid de olympiska spelen i Stockholm 1912. Sixten och hans gymnaster skulle intrigeras bort ur konkurrensen.

Kapten Ebbe Lieberath, som var med om uttagningen och höll på Sixten, skriver inför gymnasternas 50-årsjubileum 1935:

"Jag lyckades aldrig förstå den yttersta anledningen till den mycket starka animositet mot KFUM-gymnasterna, som rådde hos mina kolleger i Stockholm och eljest litet varstans i landet.

Först när jag kom upp till Stockholm för att med Ivar Aminoff och Oswald Holmberg plocka ut gymnaster för trupperna till Olympiska Spelen 1912, kom jag underfund med att den bottnade i — om inte precis avund — så näst intill, samt i rent personlig missuppfattning vad Sixten egentligen var för en figur, som vågade gå sin egen väg utan att rådgöra med "sakkunnigheten."

Vi vet hur det gick. Nära hälften av den segrande svenska gymnastiktruppen vid OS 1912 var KFUM-gymnaster! Men Ebbe Lieberath som officer fick leda truppen.

Sixten fick sitta på läktaren! Han var ju inte officer och kunde därför inte bära uniform.

En gymnastikens "apostel"

Flera gymnaster av facket, samtida med Sixten Anderson, har uttalat sig mycket berömmade om hans insatser. I Stockholms Gymnastikförbunds årsskrift skrev ordföranden i dess arbetsutskott, Hans Edgardh, bl a följande inför gymnasternas 50-årsjubileum: "Sixten har varit den svenska gymnastikens apostel under de senaste 30 åren och under gymnastiska vikingafärder har han omvänt många tvivlare till tro på vårt gymnastiksystem."

Efter att storligen ha beundrat en KFUM-uppvisning 1935 vid Joinvilles berömda militärhögskola sa en av Frankrikes främsta experter på fysisk fostran bl a följande om Sixten Anderson till Sveriges dåvarande sändebud i Paris: "Jag har aldrig sett en man, som under en så sträng ansiktsmask utstrålar så mycken kärlek till sin uppgift och sina gymnaster. Jag beundrar honom — och kommer alltid att göra det."

Han var okuvlig

Vad kan det bero på att Sixten Anderson till sist lyckades passera alla hinder och så fullständigt övertyga sina samtida om hållbarheten hos de ideal som var hans. De som stått i hans led har säkert svaret. — Sixten var på något sätt okuvlig.

Sixten Anderson levde som han lärde. Här demonstrerar han 80 år gammal hemgymnastik för pressfotografen Per Anders Thunqvist.

Maja Werner:

Flickgymnasterna tar nya tag

Tio år har gått sedan jag sist skrev ner mina tankar och funderingar kring flickgymnastiken i KFUM, skriver Maja Werner — mer känd under sitt flicknamn Marie-Anne Rydman. Maja är sextenmedaljör, var elitgymnast 1966-79 samt ledare för kvinnliga eliten och ansvarig för flickgymnastiken 1973-79.

Flickgymnastiken leddes till en början av Anita Svensson-Nyberg, sedan av bl a Leila Johannesson, Eva Rydell-Orrensjö och Inger Sandell-Jacobsson.

— Många av de förväntningar och önskningar vi ledare och gymnaster ställde upp har gått i uppfyllelse. Men tyvärr har vi inte nått så långt som vi önskat. Det är många faktorer som bidragit till att vi inte nått "ända fram". Exempelvis svårigheten att få tag i bra och funktionsdugliga träningslokaler, brist på ledare för allt fler ungdomsgrupper, bristande tid för ledarutbildning på grund av studier. Och så min egen flyttning till Linköping. Den medförde en del administrativa svårigheter för mina efterträdare.

Ambitiösa ledare och gymnaster

Åren 1975-79 lyckades vi i alla fall på ett utomordentligt

sätt visa att KFUMs gymnastikavdelningar också hade flickgrupper av mycket hög klass. Vi deltog i gymnastikgalor, invignings- och jubileumsarrangemang m m. Flickeliten vann bl a sin klass i ungdomstrupptävlingar. Kort sagt vi gjorde oss ett namn i gymnastikkretsar. Otroligt ambitiösa och duktiga ledare och gymnaster bar upp de här framgångarna, sammansvetsade i ett lag där alla hjälpte till efter bästa förmåga — trots ofta mycket krävande studier.

"Kompisanda" växte fram på Lagnövallen

Då vi ofta var hänvisade att flytta runt med våra övningar i olika skolor, så kändes det skönt att ändå ha Lagnövallen som vår fasta punkt. Dagarna och veckorna där har varit och är något alldeles extra — för minsta knattegymnast såväl som bäste elitgymnast. Det var på Lagnövallen som "kompisandan" växte fram. Inget jobb eller annan aktivitet drog oss ifrån varandra. På Lagnövallen fick vi tid att lära känna varandra samt inte minst tid att träna in nya program och idéer. — Ett underbart ställe som ingen av oss vill vara utan.

Elisabeth Ryman-Kockum har nu tagit över ledarskapet. Jag önskar henne och övriga ledare framgångar på gymnastikgolvet.

Tack KFUM-gymnaster!

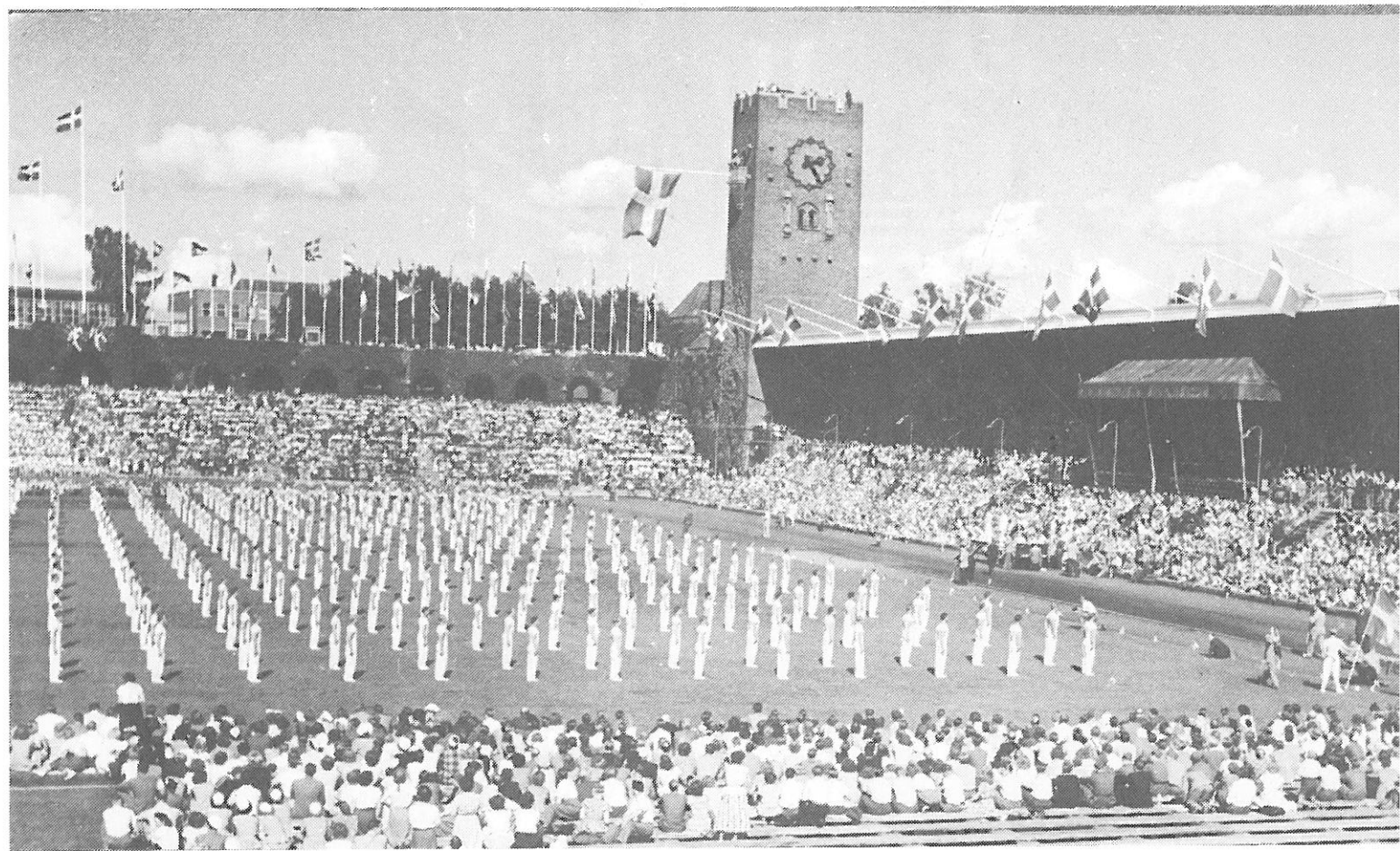
Tack alla KFUM-gymnaster och ledare som gjorde det möjligt med en satsning på "flickorna" inom KFUM! Vi på flicksidan — både gamla och nya gymnaster — önskar KFUMs gymnastikavdelningar fortsatta framgångar — samtidigt som vi hoppas att flickgymnastiken åter ska blomstra framöver!

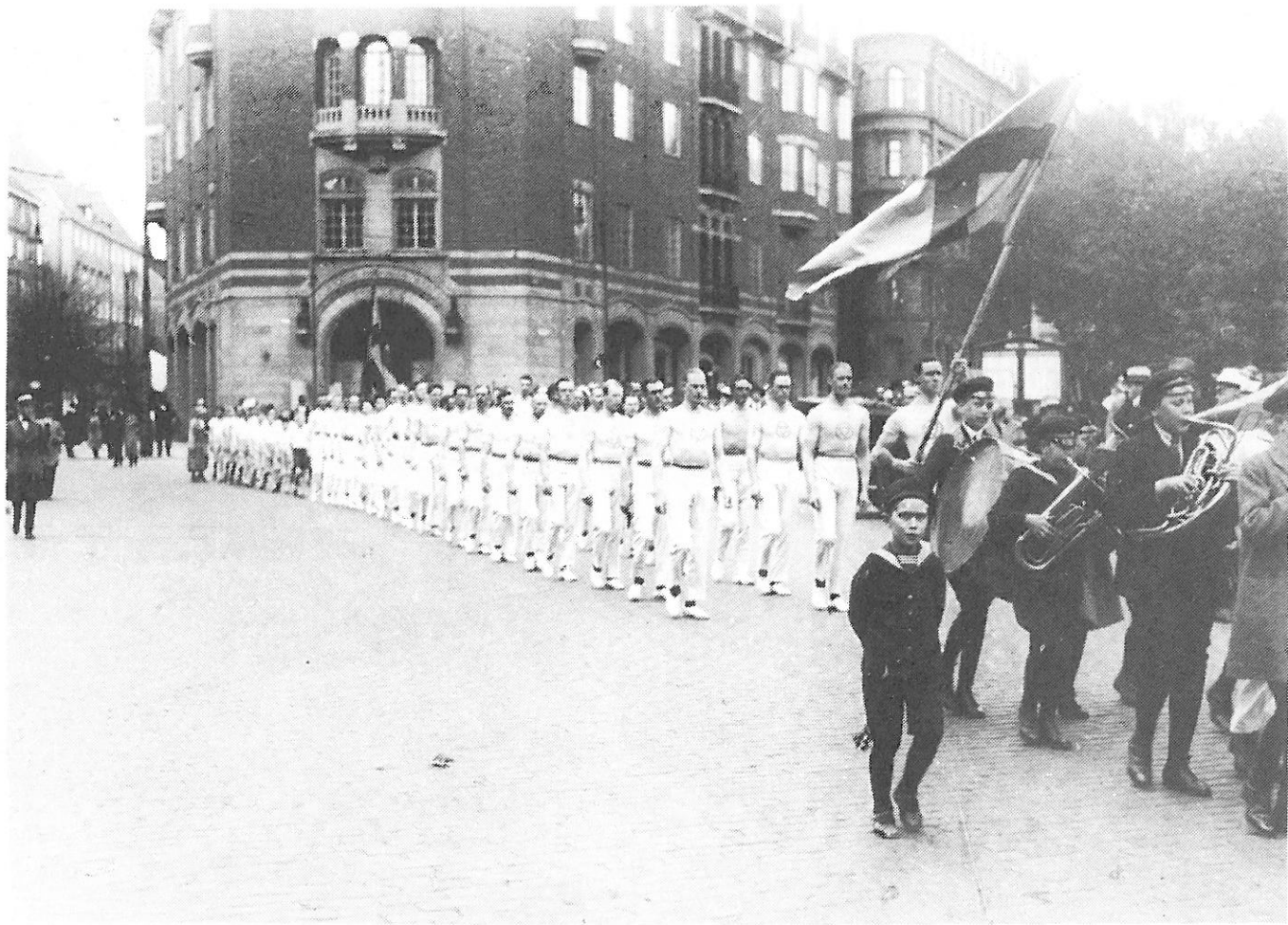

BILDER BERÄTTAR

Liksom Sixten Anderson här inför 80-årsdagen 1955 minns med hjälp av bilder, får några sidor framöver berätta om, händelser som är värda att minnas.

Bilden till höger är från Lingiaden 1949 med bl a deltagare från KFUMS gymnastikavdelningar.

Bilden på motstående sida är från mitten av 1920-talet. Manliga eliten med pojkgympnaster i släptåg på väg till uppvisningar i Humlegården.

Konserthusets stora sal var under många år fylld från golv till tak under de fosterländska festerna. Bilden är från år 1946.

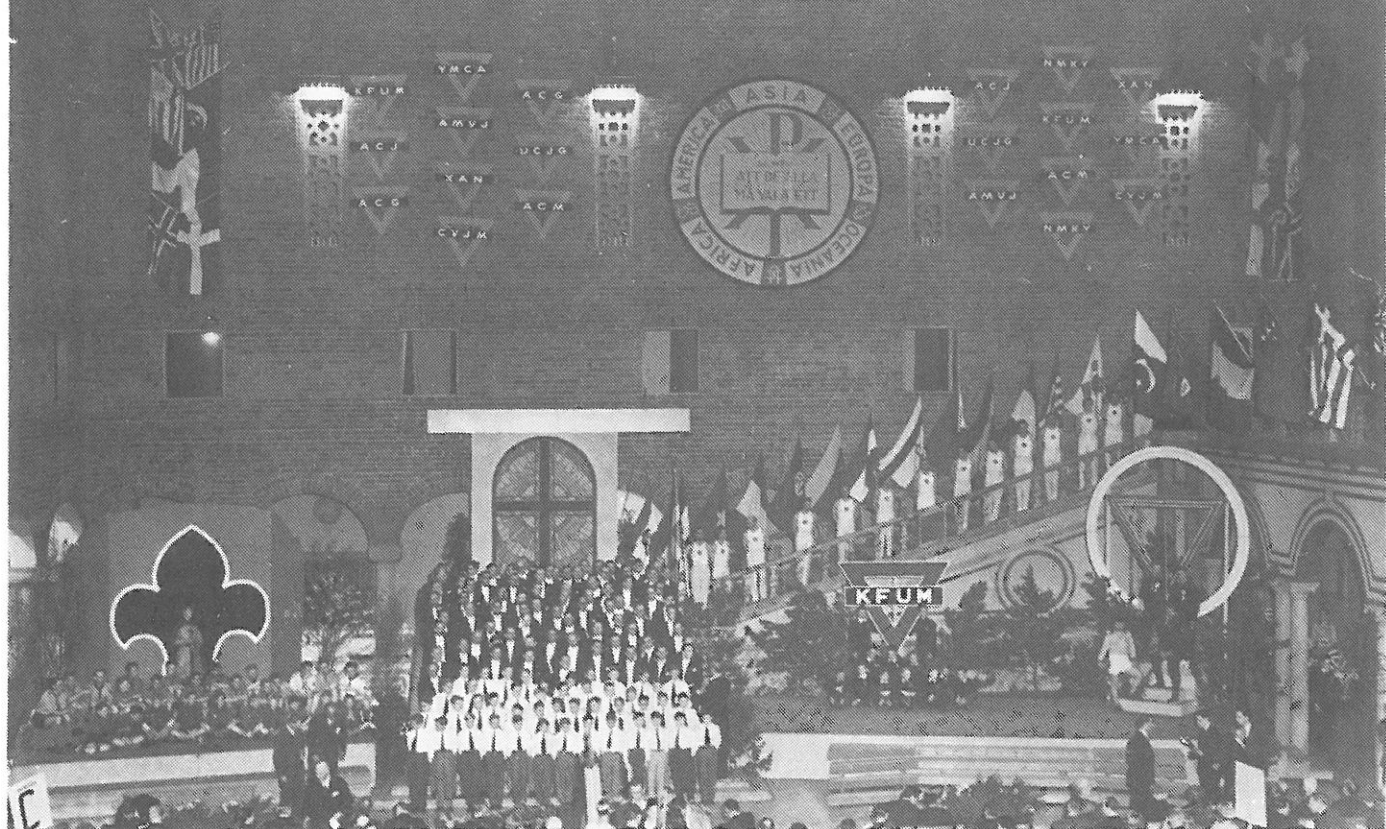

Georg Håkansson, nu 85 år och gymnasternas hedersordförande, får sixteenmedaljen år 1950. Han kom med i eliten 1918 re'n och är still going strong i sin herrekipering på Stockholm söder.

KFUMs världsförbund fyllde 1955 hundra år. Den svenska KFUM-rörelsen firade jubileet med en glansfull högtid i Blå hallen med 2 000 deltagare under medverkan av bl a elitgymnasterna, KFUM-kören, gosskören, triangelpojkarna, scouterna och idrottarna.

VÄRLDS - KFUM - 100 ÅR

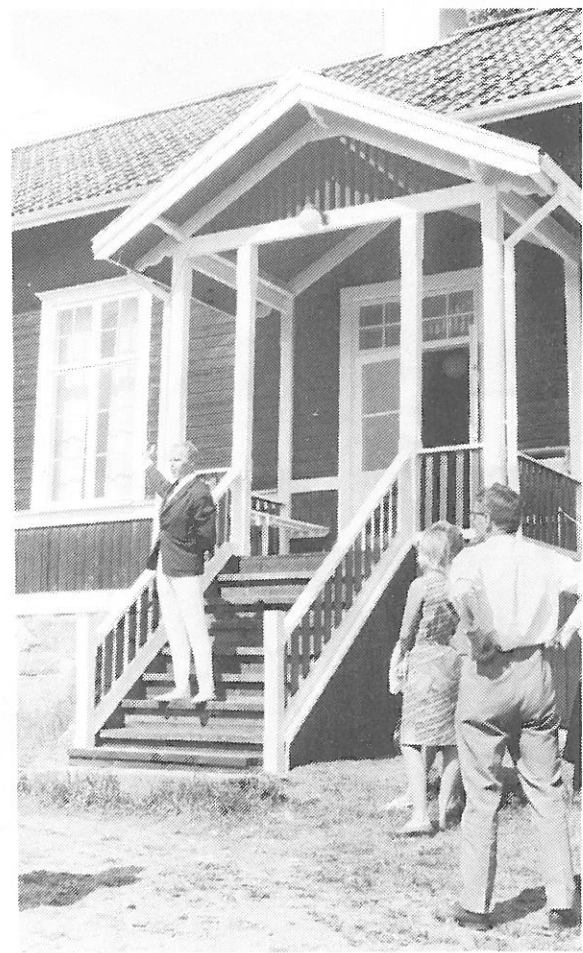
Från Stockholms konserthus 1956. KFUM-körens legendariske dirigent, Martin Lidstam, tillsammans med elitens dåvarande fanbärare, Hans Engström, och två av Eva Lindströms "blåsippor".

Under några år i mitten av 1950-talet inbjöd KFUMs Centralförening till några mycket uppmärksammade KFUM-kvällar på Millesgården med bl a uppvisning av elitgymnasterna och sång av KFUM-kören. Professor Carl Milles var själv närvarande vid ett par tillfällen och blev mycket entusiastisk över vad han fick vara med om.

Detta är bilder från den sköna junidag 1964 då gymnastiklägergården Lagnövallen stod klar att invigas. Fyra pojk- och tre flickläger anordnades den sommaren. På trappen längst till höger berättar dåvarande lägerchefen, Sven-Eric Månsson, för de många besökarna om anläggningen.

Pojkeliten i aktion under den bejublade jubileumsfesten i Berwaldhallen 1984 då Centraföreningen firade sitt hundraårsjubileum i samband med gymnasternas numera sedvanliga höstsoaré. Konferencier för kvällen var Kjell Lönnå.

Elitgymnaster minns

Red. har vänt sig till några tidigare elitgymnaster och bett dem berätta något från sina år med KFUM-gymnastiken.

De som berättar är i bokstavsordning Arne Dahlin (präst och direktor), Åke Ekblad (datachef), Anders Schager (advokat), Olle Schager (advokat), Gunnar Smedfors (direktör), Gunnar Steneroth (civilekonom) och Per Thorsell (personalchef).

Många fler skulle säkert ha kunnat berätta om utrymmet tillåtit.

Berättarnas ålder spänner från 36 till 75 år. Antalet år inom elitgymnastiken framgår av varje artikel.

Arne Dahlin svarar för den äldsta minnesbilden — ovationerna i Albert Hall 1933. Åke Ekblad, den yngste av berättarna, minns särskilt Israel 1977, då "vi sporrade varandra till att köra på toppen av vår förmåga".

Anders Schager, mångårig ledare för pojkgympastiken, har valt att skriva om tävlingsgymnastiken och gymnasternas träningsgård Lagnövädden i Stockholms skärgård.

Rubriksättningarna är gjorda av red. I övrigt är varje opus i stort sett infört i befintligt skick med smärre redaktionella ändringar.

Gemensamt för samtliga som minns är den känsla av glädje och tacksamhet som åren med KFUM-gymnastiken inneburit.

Till sist. Smeknamn som "Farsan", "Jätten", "Bille-Bild", "Spex", "Rosa", "Bonne" m fl finns med bland minnesbilderna. För den oinvigde kan de tyckas obegripliga. Men för många av vår 100-årsberättelses läsare väcker de säkert glada minnen till livs. — Och det var ju det som var meningen!

Arne Dahlin

(Elitgymnast 1928-36)

År jag aldrig glömmer

De tio goda åren med KFUM-gymnasterna på 30-talet kan jag aldrig glömma. De svettiga övningarna i gymnastiksalen i Snickarbacken med utlandsfärder som hägrande mål i tankarna. Skulle vi stå oss i uttagningstävlingarna med andra gymnastiktrupper så gällde det att kämpa träget.

”Vi vann” kunde Sixten utbrista många gånger. Och även Ling — om han hade levat.

Och så bar det iväg till främmande länder att slå ett slag för en moderniserad Ling i kortbyxor och i elitgymnastikdräkten med svenska flaggan på bröstet.

Tumultartade ovationer i Albert Hall 1933

Nog minns man resan till England och Skottland tillsammans med de svensk-finska flickorna — vältrimmade gymnastiklärare med sin gymnastik till musik och finska folkdanser. Vi jagade land och rike runt i fjorton dar och lade hurrande engelsmän och skottar för fader Lings fötter.

Klimax var uppvisningen i fullsatt Albert Hall i London. Under tumultartade ovationer tackade 8 000 för svensk gymnastik på toppnivå.

Uppvisning i Bryssel 1935 inför drottning Astrid

Svenska dagar på världsutställningen i Bryssel 1935 med Jussi Björling och Hjärdis Schymberg i högform. Och vår gymnastiktrupp i elitspänst! Kung Leopold och drottning Astrid var där. — ”Vår Astrid” — strålande av skönhet och behag (och stolthet!) under vår uppvisning. Vi var bland de sista svenskar som fick uppleva Astrid. Några veckor senare hände bilolyckan som släckte en god och beundrad drottningens liv.

Ingen av oss gamla elitgymnaster glömmer väl heller våra bejublade uppvisningar i Köln och sedan i Berlin. Magnifika upplevelser men i en skrämmande stämning av den nya tyska tidens framstormning. — Året var ju 1935!

Bravurhopp under turné i Danmark

En oförglömlig händelse under uppvisningen i Vallekilde under vår turné i Danmark. Glansnumret strömhopp över häst med fyra ”levande mumrikar” skulle nu ske. Sixtens startkommando ljöd — och så tillägget ”endast säkra.” Och så satte alla fart mot hästen. 1, 2, 3 och 4 ”fastnade” i sadeln medan de övriga flög över den växande högen ovanpå hästen. Men en kom inte över utan klamrade sig oväntat fast på de andra. Vad skulle nu hända? En livsfarlig situation! Då fick vi se de två sista gymnasterna satsa all sin spänst. De flög galant över alla fem på sadeln. Hela truppen föll in i publikens applåder för våra två kamraters bravurhopp.

Hos konfirmander på Wormsö 1936

Så till mitt sista minne. Truppens resa genom Balticum pingsten 1936. Man hade bett oss ha en uppvisning på

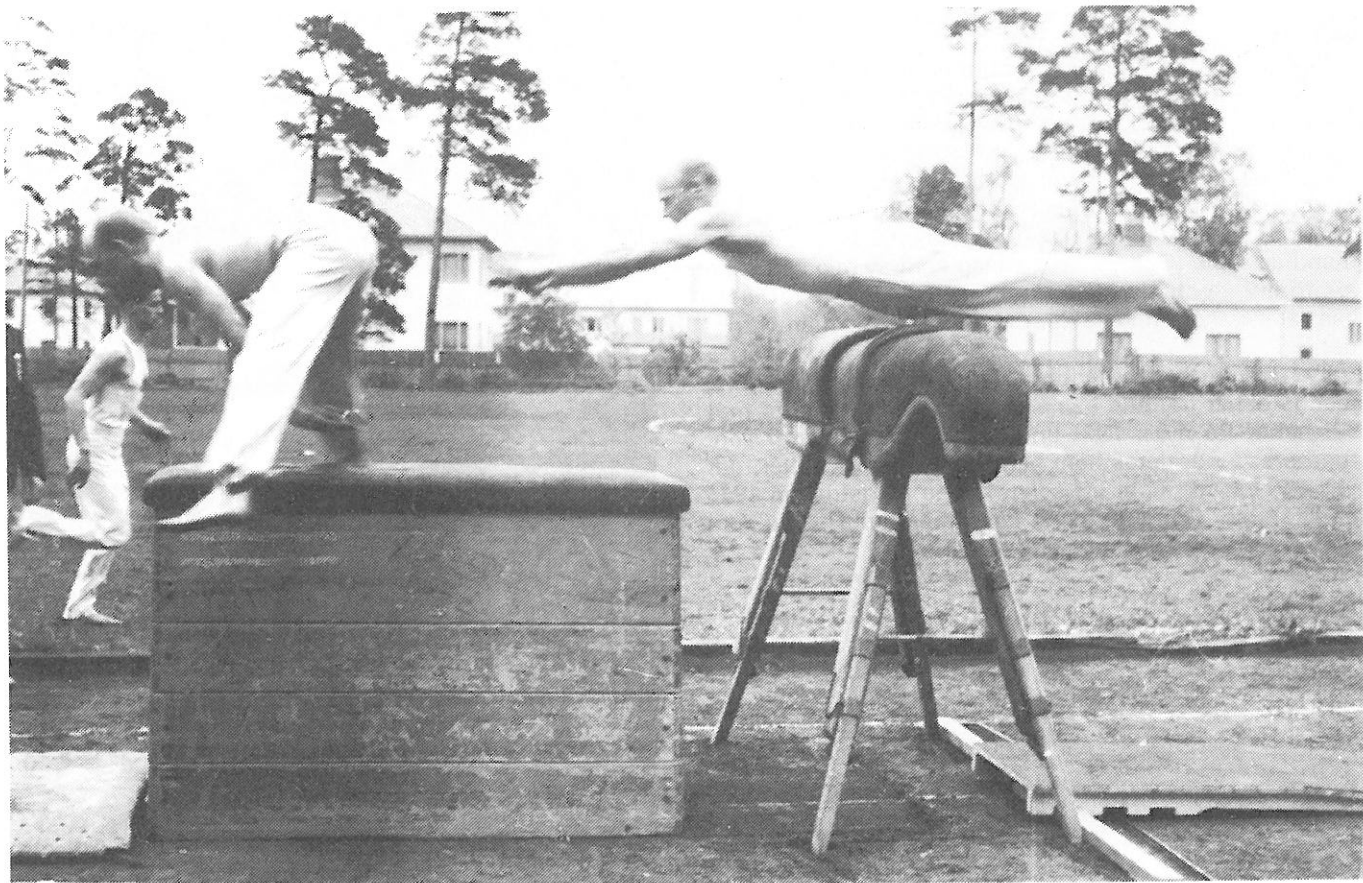
Wormsö utanför Estlands kust. Vi for dit med motorbåtar i grov sjö.

I Wormsö kyrka var det konfirmation på pingstdagen och vår trupp var där. Efteråt formade sig hela menigheten i fyrkant på kyrkvallen för vår uppvisning. I första leden konfirmanderna. Alla i hembygdsdräkt. Där stod de, lite blyga och såg med stora beundrande blickar på de duktiga gymnasterna från Sverige. Nog minns jag hur också jag beundrade. Särskilt de rara, stjärnögda konfirmandflickorna. Och så pass att jag kom av mig i en serie armrörelser och därmed förstörde ordningen för flera kamrater bakom mig. Sixten förstod mig — men varnade!

Tiderna förändras snabbt. Några år senare kämpade många balter nattetid i små båtar med stäven vänd mot vårt land. På flykt, flykt undan främmande herrar som tog deras land, deras hem och frihet. Många balter, det vet jag, bevarar som ett soligt minne pingstdagen 1936 på Wormsö. Och inte minst konfirmanderna — nu som pensionärer i sitt nya hemland Sverige.

Ett exempel från senare år på hopp med "levande mumrikar", som Arne Dahlin berättar om från uppvisningen i Vallekilde 1934.

Tvillingarna Gunnar och Erik Steneroth under strömhopp över "Tiger" vid en odysse på Åland omkring 1950.

Gunnar Steneroth

(Elitgymnast 1948-59)

Det fick oss att vara aktiva

Det var under en Ling-vecka på 40-talet. Två KFUM-gymnaster hoppade upp på bommen och hängde i en arm, rakt ned. Plötsligt hävde sig båda upp — med en arm — och stannade med 90 graders vinkel på armen. Sedan började båda gå rundgång, långsamt och stiltent. Hela truppen gav förresten intryck av styrka och behärskning.

Det var första gången som KFUM-gymnasterna överraskade mig, som då inte tillhörde truppen.

Den andra överraskningen var att jag själv en dag tränade i gymnastiksalen på Snickarbacken efter att i princip ha slutat med elitgymnastik.

En tredje överraskning var kontakten mellan generationer av elitgymnaster.

Vad var det som drog elitgymnaster till KFUM-truppen? Vad fick dem att stanna aktiva så länge? Många av gymnasterna var ju stora och starka individualister. — Ernst Nilson, "Jätten", "Farsan" Sjöblom, Sven Landén, Sven Davidsson och många fler. Och det härliga och ständiga kamratskapet under träning och på turnéer är ju inget unikt för KFUM-truppen.

Det är ju klart att KFUM-gymnasternas rykte lockar och förpliktar. Men det måste också finnas något annat som gör att gymnasterna stannar i ledet. Och "ger jär-

net" när det behövs. Varje gymnast upplever troligen detta någonting på sitt eget sätt och har egna ord för det.

Varm utstrålning. Avväpnande humor

För min egen del är det speciellt några KFUM-gymnaster och händelser som fick mig att länge stå kvar i ledet.

Jag ser den rakryggade Sixten (och rätar på min egen rygg). Jag ser Ernst Nilsons fasta blick och noterar hans "bulldoggsleende."

Jag upplever KFUM-kören och Martin Lidstams varma utstrålning vid minnet av gemensamma framträdanden.

Jag värms vid tanken på Sven Landéns avväpnande humor och elegans. Jag skrattar ännu åt "Farsans" tal och repliker. Bland annat i Dublin tidigt en morgon när jag mötte Farsan utanför vårt lodging-house.

— Har du motionerat, frågade jag. — Nä, sa Farsan. — Jag torkar ben och byxor. Det är så fuktigt att benen har krokpat.

Jag minns Hasse Engström, alltid positiv partner i parrörelserna. Hans "häpp" när min tvilling-"brorscha" och jag skulle ta oss ner från bommen.

Jag minns (eller hörde jag bara talas om det) "Smilans" (Olle Smeding) kommentar när han ramlade ner från bommen. — Det var ingen som såg — va?

Hur klarade vi inte upp oväntade situationer under uppvisningarna. Från Gunnar Jarlviks horisontella landning med fötterna mot ett draperi till "Farsans" kommando "fortsätt", när en av gymnasterna låg på uppvisningsgolvet i Skottland — avsvimmad! Och Allan Lindboms pålitliga humor och vänliga tråkning "very nice, Farsan."

Den ömsinta grundinställning till medmänniskor som håller ihop gymnasterna och för traditionen vidare är verkligen very, very nice!

Gunnar Smedfors

(Elitgymnast 1938-48)

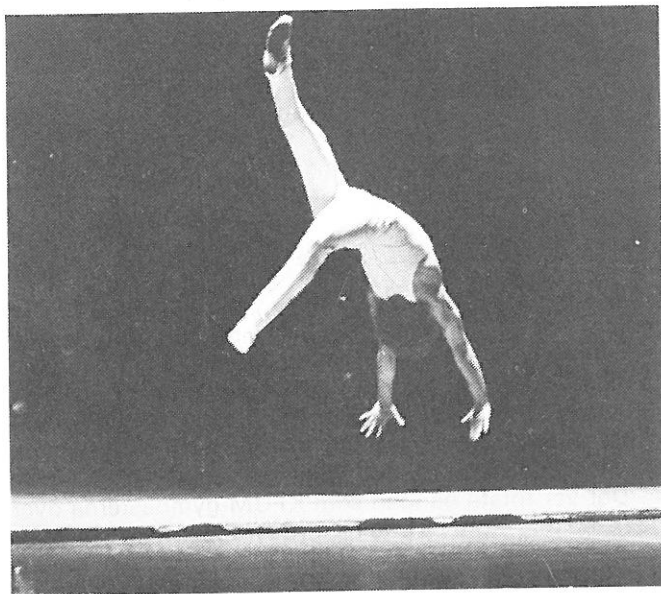
Sixten byggde upp mitt självförtroende

Vad minns en gymnast som var med i elittruppen åren 1938-1948? — Bengt Carlquists stilrena hopp, Gösta Karås perfekta bom-program, Aage Petersens volter. Eller "Jätten" Karlssons rundgång i par med "Farsan" Sjöblom, som stundom var lätt irriterad över "Jättens" kommentar "inte raka armar farsan!"

Tvillingarna Steneroth, Sven Davidsson och många fler stimulerade genom sina prestationer till hårdare träning. Men vad hjälper stimulans och hårdare träning när självförtroendet är uselt.

Sedan jag några år gymnastiserat i mellanavdelningen anförtrodde Sixten mig att jag fick komma över till elittruppen och träna in deras program. Det dröjde inte länge förrän jag insåg min begränsning. Jag skulle aldrig bli en fullgod elitgymnast. Jag kände mig misslyckad och visste att det till stor del berodde på det fysiska modet. Eller snarare brist därpå. Jag beslöt mig därför att lämna elittruppen. Följaktligen var jag då tvungen att be Sixten om ett personligt samtal.

Det blev ett långt och inträngande samtal. Sixten lyssnade och lät mig tala ut innan han tog till orda. Han lät mig förstå att den som ger upp inför svårigheter försitter sina möjligheter att utvecklas och att rädsla inför svåra

En perfekt volt gör man inte utan självförtroende...

övningar måste man lära sig behärska. En omdömesgill människa borde dessutom inse att han ska kunna lita på en erfaren ledares uttågning av aspiranter till elittruppen. — Ord och inga visor!

Sixten byggde med detta samtal upp mitt självförtroende och det känner jag fortfarande tacksamhet för.

Blev jag då en djärv och dristig elitgymnast? Långt därifrån. Men jag lärde mig att ta vara på de möjligheter jag hade och att glädja mig åt att få vara med i en förnämlig elittrupp.

Per Thorsell

(Elitgymnast 1966-75)

USA-resa med pirrande poänger

Att vara färdledare är minsann ingen sinekur. Han för en spännande tillvaro. Det kan jag intyga. Jag var ledare när elitgymnasterna flög till USA 1973 med isländska Loftleidir.

— När dagen för avresan var inne åkte jag ut till Arlanda i förvisning att allt var under kontroll. Dagen innan hade jag på USAs ambassad förvärvat mig om att turistvisa var klara för samtliga gymnaster. Loftleidir var kontaktat om de gymnastikredskap som skulle medföras i planet. Det kunde nämligen tänkas bli problem med hoppbordet. — Men inga problem.

För stort! — sa markvärdinnan

Men när det var dags för incheckningen ute på Arlanda — då började problemen dyka upp. — Hoppbordet är för stort och kan därför inte komma med, förklarade mark-

värdinnan torrt. (Det var före charmkursernas tid). — Hjärtat stannade. Jag hade ju ändå . . .

När pulsen blev normal, försökte jag övertyga henne om hoppbordets, i dubbel bemärkelse, bärande roll. Men omöjligt! Bordet var för stort! Vi fick hoppa över något annat — mindre, menade markvärdinnan.

Efter en palaver som kändes som en evighet fick jag henne att tillkalla flygkaptenen. Han gick till sist med på att ta in hoppbordet i planet. — Underbart, härligt! Jag blåste faran över.

Tre man kommer inte med planet — sa passpolisen!

Så gick vi till passpolisen. Där förklarade tjänstgörande passpolis (torrt) att tre man saknar giltigt turistvisum. De skulle inte få följa med planet! (Detta var fortfarande före charmkursernas tid).

Hjärtat stannade igen. Jag hade ju ändå . . .

Avgångstiden närmade sig nu med hastigheten av ett expresståg. Jag ringde upp ambassaden och fick tag på den tjänsteman som hjälpt mig tidigare. Det visade sig att han använt fel stämpel.

Passpolisen godtog till sist den i hast komponerade lösningen. Samtliga gick vi så ombord på planet med destination New York. Charmen i en reseledares uppdrag var i den stunden inte helt uppenbar för mig.

"Bärare" blev myntsört under USA-turnén

Framme i New York gällde det att hålla ihop såväl gymnaster som folkdansare och bagage. En av bärarna

på flygplatsen fick mot en måttlig (som jag trodde) betalning i uppdrag att hålla reda på och förflytta bagaget. Han var mycket artig och hjälpsam, nästan överdrivet, tyckte jag.

Förklaringen kom senare. Jag insåg plötsligt att bära- ren av misstag fått inte mindre än 50 dollar för sitt jobb!

Det så rundligt tilltagna bärar-arvodet blev sedan "myntsorten" under hela turnén. Allt räknades om i "bä- rare". Ett par skor — en halv "bärare". En grammo- fonskiva — 1/10 "bärare" osv. — Ett litet grått hårstrå började nu titta fram bakom mitt ena öra.

Västgötaklimax ombord i New Yorks hamn

Inte bara kroppen utan även själen brukar få sin beskärda del under våra turnéer. Så även i USA. — En oförglömlig kväll i New Yorks hamn ombord på "Circleline XII" — Amerikas svar på "Waxholm ettan"?

Att se New York från vattnet, se staden som alla våra utvandrare sett den. Det var oförglömligt. Vi gled fram

*Gatugymnastik i New York i skyskrapornas hägn under
USA-resan 1973.*

mot Frihetsgudinnan. Över henne hängde fullmånen, speglade sig i vattnet. Man förnam historiens vingslag. Tillsammans med ordföranden Olle Schager, Stefan Bergström och Arne "Spex" Karlsson stod jag och upplevde stämningen. Vi diskuterade historia och män- niskans roll och förmåga att styra sin tillvaro. Vi närmade oss livsfrågorna.

Då kom en av killarna fram till oss med munnen full av mat från den buffé som var serverad ombord och sa: "Korven var bra, men senapen var inge vidare". — Sjä- lens återresa kunde inte ha skett fortare än då!

Hoppbordet igen!

Jag gruvade mig inför hemresan. Det var det här med hoppbordet. Hemma i Sverige hade det ju gått med nöd och näppe. Men nu skulle fighten dessutom ske på engelska. Jag tränade engelska på lediga stunder. För- sökte tänka på allt. Läste in lämpliga glosor.

Stunden var inne. Fullproppad med argument och med en själslig styrka som var pumpad till sitt maximum stegade jag fram till incheckningsdisken. Lämnade fram biljetterna. Lutade hoppbordet mot vägen och avvaktade markvärdinnans förväntade negativa uppfattning om hoppbord.

"Är det något mer vi kan stå till tjänst med?" frågade hon vänligt medan hon lämnade tillbaks biljetterna. "Bordet också?" stammade jag fram. "Jovisst" sa hon, "det tar vi hand om. Trevlig resa!"

Hon måste ha hört hur luften gick ur mig! Sensmoral: Ta aldrig ut bekymmer i förväg. Många av dem existerar faktiskt inte!

Åke Ekblad

(Pojkgymnast 1957-66)

(Elitgymnast 1966-83)

KFUM-andan ingav respekt

Vad är det jag minns från 30 år med KFUM-gymnastiken? Bastun och den kalla duschen på Snickarbacken hösten 1957 efter att ha slagit de första kullerbyttorna i pojkgympastiken. Det är ett av mina tidigaste minnen.

Konserthuset med de fosterländska festerna som det hette då. Starka farbröder i manliga eliten gjorde fantastiska saker på bom. Ja, det minns jag tydligt.

Gymnastikläger på Lagnö, i tält på "Farbror Anders" tomt. Visst regnade det. Men vad gjorde det. Man lärde sig överkastning på raket mellan tallarna.

Resa till Göteborgs Ling-vecka med pojkeliten och Kurre Wigartz. Jag var på bild i tidningen som 12-åring. Gissa om man var mallig.

Lördagsträning med Sven Eklöf som lärde mig det mesta av vad jag någonsin lärde mig i fråga om tävlingsgymnastik. Den obligatoriska "Banana Split" på KFUMs dåvarande "Vips bar" efteråt, är det säkert fler än jag som minns.

SM-seger utan att vara "etablerade"

Ronneby 1971. Vi tävlade för första gången i trupp-SM — utan att vara etablerade landslagsgymnaster. Men

vann ändå! KFUM-anda kallas den ibland, den speciella anda och moral som gav oss styrka och hjälp då — och många andra gånger. Den ingav respekt i ordets alla bemärkelser hos våra medtävlare.

Den 14 juni 1973 kl 3 på natten. YMCA Vanderbuilt 47th street mellan andra och tredje avenyn. Sex polisbilar på gatan utanför hotellet. — "Pille" och jag satte byrån framför hotellrumsdörren!

Uppvisning på Rockefeller Center. Skyskraporna snurrar förbi i jättesvängarna. — En oförlömlig USA-resa.

Israel 1977 — På toppen av vår förmåga

En kibbutz i norra Israel december 1977. Anwar Sadat, Egyptens president, har som förste arabiedare rest till Jerusalem och framträder i TV. En glimt av hopp i ögonen hos den familj där jag är inkvarterad. Ett oerhört starkt minne.

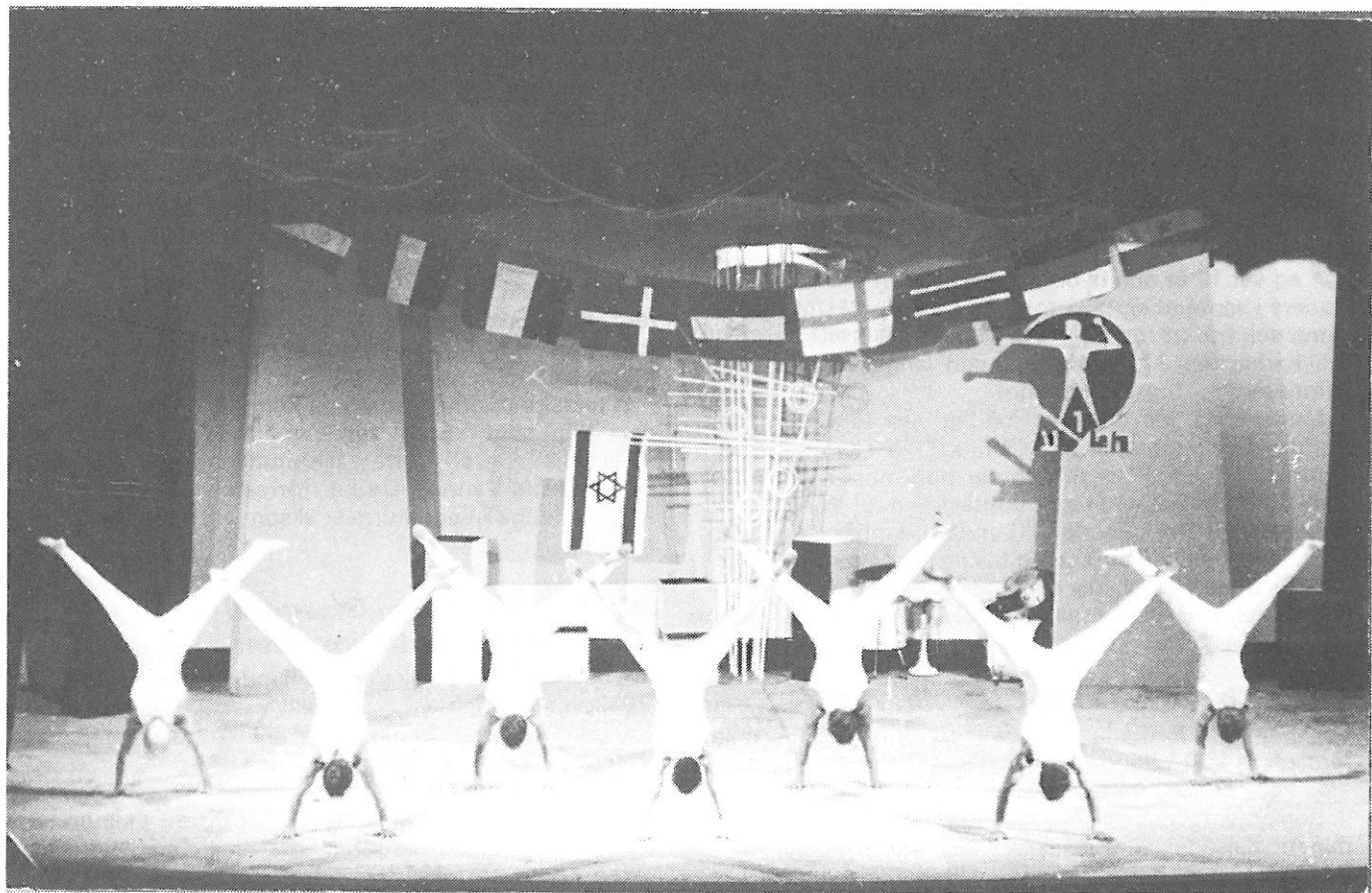
KFUM-anda igen, förstärkt med lite örebrodialekt från "Humbugs". När våra medresenärer från Norge och Danmark gick på knäna efter elva uppvisningar på sju dagar förmådde vi sporra varandra till att köra på toppen av vår förmåga även under sista dagens två uppvisningar i Tel Aviv. -- Israelresorna gav många minnen.

Vilka ledare och kompisar!

Alla ledare man haft! Från "Farbror Anders" och "Farbror Olle" via "Bille-Bild", Kurre Wigartz, Svante, Ralph, Sven och till Acko. — Ja jag vet att det fanns fler.

Alla kompisar. För många att räkna upp. Alla småkillar man fått träna. De för nu andan vidare.

Vad minns man? Vad har man kvar? Visst var gymnastiken viktig och rolig. Men var den ändå inte en bisak? Ett medel att nå det andra — fostran, självdisciplin, kamratskap och livsglädje.

Olle Schager

(Elitgymnast 1935–1949)

Minnesbilder från 30 utlandsturnéer

Jag var 17 år och nybliven student när min äldre bror Anders i september 1935 tog mig med till KFUMs gamla slitna och trånga men trivsamma gymnastiksal i huset vid Snickarbacken 2. Sixten — sedan länge världsberömd gymnasiark — tog vänligt emot.

Men annars var det inte "nådigt" att försöka tränga sig fram bland giganter som "Sören", "Håkan", "Rosa" "Jätten", "Landa" m fl. Jag var nog mest i vägen. — Om de nu över huvud taget upptäckte mig! Kanske med undantag för Sven Landén ("Landa"), fanbärare och tätman. Han var alltid beredd att hjälpa oss unga.

Inför Sixten var vi alla småpojkar. Hans auktoritet var enorm och disciplinen fullkomlig. Men så blev det också resultat.

Ingen "hitlerhälsning" i Berlin 1936

Jag har haft förmånen att deltaga som gymnast eller färdledare i 30 utlandsturnéer. De har skänkt mig oförglömliga minnen. Några exempel:

Berlinolympiaden 1936. Vid paraderingen invigningsdagen hälsade vi svenskar "Führern" med huvudvridning i stället för den påbjudna "hitlerhälsningen".

Oslo Turnforenings jubileumsgala 1938. Smoking var

obligatorisk klädsel vid galamiddagen! — Tempora mutantur! — Tiderna förändras.

Vid de tre islandsfärderna 1938, 1956 och 1962, med mellanlandning på Färöarna, fick vi möta en tidlös sagovärld som var helt obekymrad om decenniers och seklers gång.

Brottarmatta nattlogi i Hamburg 1950

Holland och Belgien 1948. Vi gjorde ett återbesök där 1950 med uppvisningar även i Danmark, Tyskland och Paris. En lång och tröttsam resa i en trång och varm buss. Det var som upplagt för irritation och "oro i lägret". Men Erik Thors och Gunnar Steneroths goda humor kunde t o m göra en brottarmatta i Hamburg till ett fullt acceptabelt nattlogi.

Ålands- och finlandsresorna kom på löpande band under 1950-talet. Som regel med Waxholmsbolagets "Norrtälje". Och ofta tillsammans med Svenska Folkdansens Vänner. De har förresten deltagit i många av våra övriga utlandsturnéer liksom vid de fosterländska festerna.

150 000 åskådare i Glasgow!

Uppvisning i antikens Aten

Irlandsresan 1953, liksom England-Skottland 1954 och 1958, bjöd på fantastiska upplevelser. I Glasgow hade vi exempelvis uppvisning vid en fotbollsmatch inför 150 000 åskådare!

År 1965 gick resan till Grekland tillsammans med folkdansare och en kvinnlig elittrupp från Lidingö. Den hade arrangerats i samråd med svenska ambassadören i Aten och det grekiska riksidsrottsförbundet. Det var en upplevelse att se trupperna uppträda i Atens olympiska

marmorstadion, på ruinerna av Delphis idrottsarena, i Patras antika teater och på Rhodos' asfaltbelagda, jättestora arena.

Ett arrangerat 100-meterslopp i resterna av olympiastadion förstärkte intrycket av samörighet mellan nuet och det förgångna.

USA-resor 1939 och 1973

USA-resorna 1939 och 1973 var nästan som två motpo-ler. Den första, arrangerad av Folke Bernadotte, gällde världsutställningen i New York med lyx och överflöd från hela världen. Bara två månader senare utbröt det förödande krig som skulle slå det mesta i spillror.

Resan över Atlanten gjorde vi med världens största och snabbaste passagerarfartyg "Queen Mary". Hem för vi med gamla "Gripsholm".

"Telegram to mr Sixten Anderson from His Majesty the King of Sweden"

Den 16 juni, kungens födelsedag, hade Sixten från Queen Mary sänt ett hyllningstelegram till Gustav V. Mitt under lunchen inträdde en vitklädd orkester och högtalarna förkunnade: "Telegram to mr Sixten Anderson from His Majesty the King of Sweden".

Orkestern spelade Kungssången. Alla i matsalen ställde sig i stram givakt medan vi gymnaster sakta och undrande reste oss från våra stolar!

Motsättningen 1939 mellan "vita och svarta" var obehaglig för en oerfaren nordbo. Att medborgare i samma land inte fick gå i gemensamma skolor, inte fick åka i samma bussar, inte äta tillsammans i restauranger. Det var svårt att förstå för en svensk.

Allt detta var som bortblåst när vi återvände 34 år se-

nare. Ja också lyxångarna. Flyget förkortade ju restiden med tio dar.

Uppvisningarna 1973 skedde på gator och torg i New York — bl a vid FN-palatset — i YMCA-staden Kingstone och i Washington med mottagning på svenska ambassaden.

Sista utlandsturnén?

År 1975 gjorde jag min sista (?) utlandsresa som KFUM-ledare. Det var till Gymnaestradan i Berlins olympiska stadion där mitt utlandsresande hade börjat. Men nu i ett Berlin där mänsklig förnedring skildes från friheten genom en mur, bevakad av kulsprutor och minor.

Men gymnasternas utlandsresor fortsatte. Det gick ju minst lika bra utan mig!

Gymnastprofiler

Jag kan fortfarande för min "inre syn" både se och höra Sixten på läktaren i den gamla gymnastiksalen vid Snickarbacken när någon av oss inte helt följde rytmen eller rörelseschemat. Vägar och tak skakade när Sixten kastade stolar omkring sig och röt "BONNE"!

Jag kan se Svantes vildvuxna och vippande skägg bland antikviteterna i Grekland och höra hans av ilska darrande straffpredikan när hans gymnaster störtade in i duscharna efter en uppvisning — och lämnar ledaren ensam med redskapen.

Jag kan se "mr Gunnars" (Steneroth) solskensleende och höra hans vänliga röst när han övertalar lokföraren i London att köra fortare, så att vi inte ska missa båten i Liverpool. För att inte tala om hans förmåga att hålla "Farsan" vid gott humör i de mest kritiska situationer.

Jag kan se Stefan Bergström, nedpressad av mattor

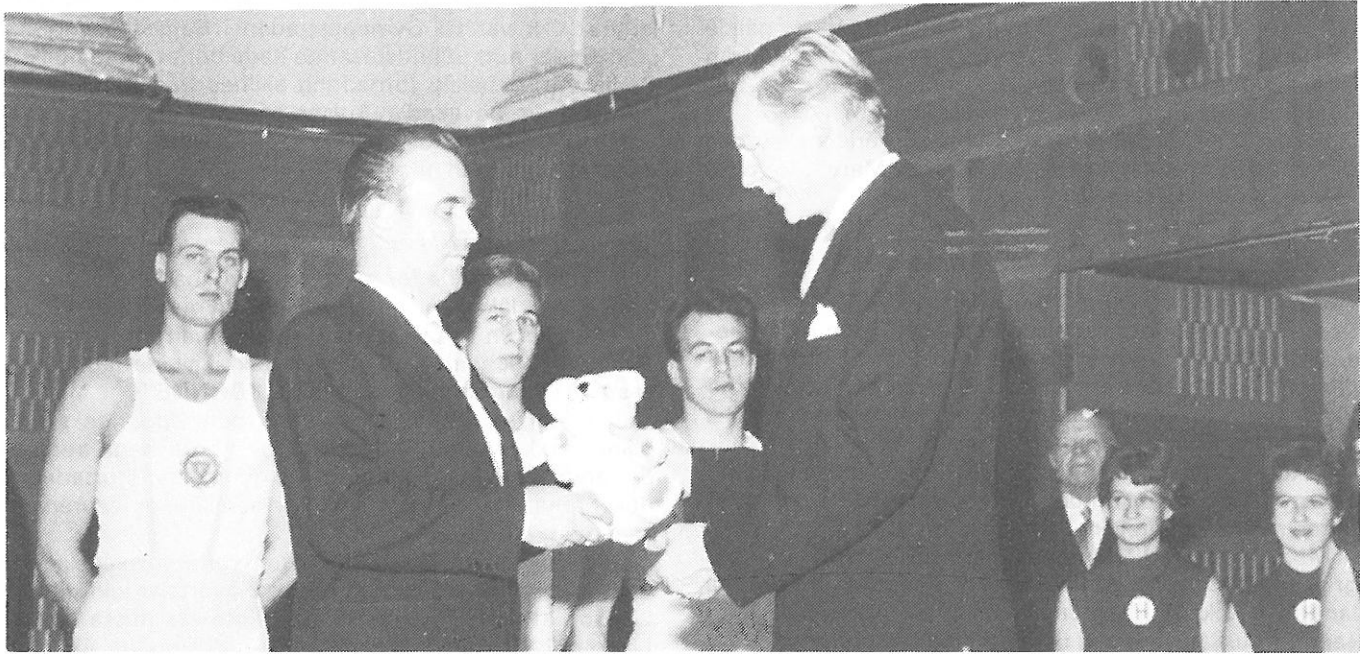
och andra redskap på torget i Washington eller "Spex", alltid närvarande och alltid till tjänst. Eller "Rosa" med dragspelet, spelande och sjungande (enligt Sixten) opasande visor.

Jag kan se Sven Landén, Hasse Engström eller Acko med svenska fanan i täten av elittruppen.

Jag kan se "Farsan" före entrén i Dublin eller Glasgow finputsa nackbenan med hjälp av "nackspegel".

Slutligen ser jag ett träningspass i "Rosenbuskens" utmärkta gymnastiksal. Hur Acko, elitens nuvarande ledare, förenar Sixtens auktoritet och Svantes intensitet med sitt eget gedigna kunnande i gymnastik och rytmik.

Då känner en gammal KFUM-gymnast att hans och många andras arbete inom KFUMs gymnastikavdelningar inte varit förgäves.

75-årsjubileum 1960 i Stockholms konserthus. Gymnasternas ordförande Olle Schager får en ny "nalle-mascot" av KFUMs dåvarande ordförande Sixten Wohlin.

Anders Schager

(Elitgymnast 1932-46)

Tävlingsgymnastik med framgång

Under Sixtens, Erik Thors och "Farsan" Sjöbloms tid ägnade sig den manliga eliten åt trupp-gymnastik, som dock inte enbart innebar uppvisningar.

Sex KFUM-gymnaster till Berlin-olympiaden

De utlandsresor som företogs i Svenska Gymnastikförbundets regi föregicks av uttagningstävlingar mellan landets bästa gymnastiktrupper. Tävlingarna var ofta mycket spännande. Men KFUM-truppen avgick regelbundet som segrare. — Det kan nämnas att den olympiska specialtruppen 1936 om 18 man innefattade 6 KFUM-gymnaster. Den uttogs från hela landet efter stenhårda tävlingar.

SM-segrare varje gång!

Tävlingar för manliga elittrupper har sedan mitten av 1950-talet anordnats vart fjärde år. De har sedan år 1978 officiellt betraktats som SM i trupp-gymnastik. KFUM-

gymnasterna har deltagit i alla tävlingar utom en. Och varje gång stått som segrare!

Föreningen har även under senare år deltagit i junior-mästerskap (JSM) i trupp-gymnastik och vunnit åren 1984 och 1985. — Vi har slagit vakt om våra stolta traditioner.

Även våra kvinnliga elitgymnaster och våra småflickor har med framgång representerat föreningen i olika tävlingssammanhang.

Redskapsgymnastiken infördes på 1960-talet under Nisse Sjöbergs ledning och fick snabbt uppsving bl a genom att vi fick fina tillskott från andra delar av landet, såsom olympiske guldmedaljören William Thoresen.

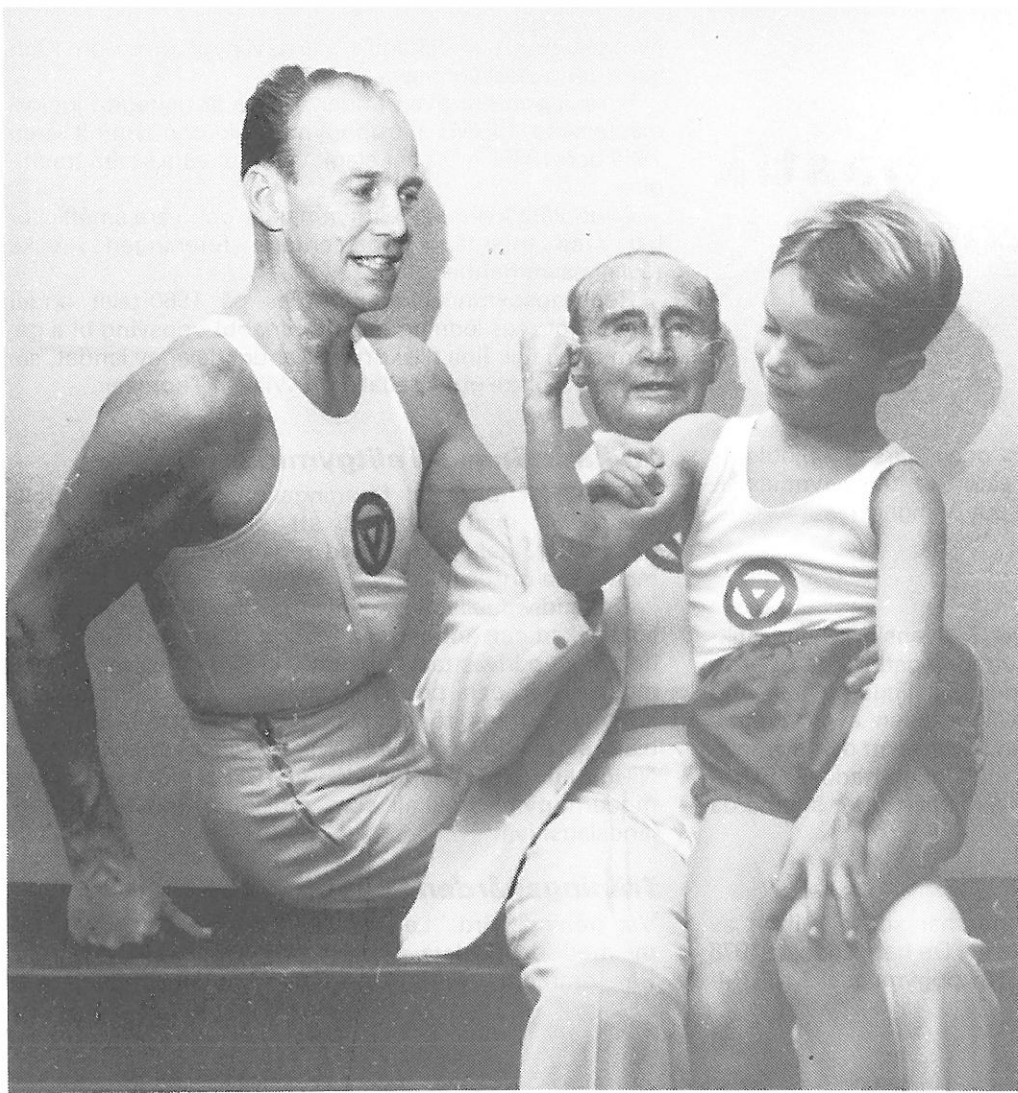
Pojkar tränas till elitgymnaster

På 60-talet började föreningen bedriva även pojkgymnastik med sikte på att dels utbilda tävling-gymnaster, dels ordna med regelbunden påfyllning av manliga elittruppen.

Den individuella tävlingsgymnastiken krävde en betydligt utökad och annorlunda träning. Sommarträning kunde börja bedrivas tack vare att vi genom insatser av egna medlemmar och positiv inställning från Gustavsbergs kommun kunde förvärva Lagnö nedlagda skola. Med hjälp av en donation av gamle f d elitgymnasten Ernst Nilson kunde skolbyggnaden år 1971 byggas ut med en modern gymnastikhall som möjliggör träning upp till landslagsnivå.

Träningsgården "Lagnövallen"

Vår träningsgård "Lagnövallen" omfattar nu ca 30 000 m² med idrottsplats, tennisbana, badplats och brygga. På området finns förutom huvudbyggnad med

*Tre gymnastgenerationer. 80-
årige Sixten Anderson med 7-
årige knattegymnasten Acko
Schager och hans pappa Anders
— elitgymnast 1932-1946. Acko
är sedan 1975 nu ledare för elit-
gymnasterna. Fotot är från 1955.*

gymnastikhall, logement kök och matsal, en åretruntbostad för vår chefstränare, en fogdebostad och en mindre tränarbostad "Torpet" samt separat bastubyggnad. Den för anläggningen ansvarige intendenten bor ett stenkast från träningsgården.

Lagnövallen utnyttjas under veckosluten året runt samt under jul- och påsklov, sportlov och sommarlov. Ungarna tränar inte bara gymnastik utan även skidor, friidrott, segling, tennis och bollspel. — Gissa om dom trivs!

Pigg 100-åring vinner mästerskap

Genom förbättrade träningsmöjligheter och välutbildade tränare från egna led har vi gått långt även på tävlings-sidan. Under senare år har vi fått fram 3 svenska ungdomsmästare, 3 juniormästare och en svensk mästare. Alla har de börjat i föreningen som småpojkar.

Under jubileumsåret 1985 har vi vunnit den s k gymnastiknytt-pokalen. Den tilldelas bästa pojkgyrnastikförening inom stockholmsregionen, som omfattar mellansverige. — Ett gott bevis på att föreningen inte besväras av sina 100 år.

Arvet går vidare

Sedan ett år tillbaka har föreningen kunnat engagera en av landets allra bästa tränare för vår tävlingsgymnastik, ungraren Lajos Nagy. Han har tidigare tränat det ungerska landslaget. Härigenom har en dröm gått i uppfyllelse som gör att vi ser ljusst på framtiden.

Vi sänder till sist ofta en tacksamhetens tanke till Elof Karlsson, "Jätten" kallad. hans testamentariska donation på närmare 1 milj kronor har inneburit att föreningen fått ekonomiska möjligheter att föra det gymnastiska arvet vidare.

Längst t v gamle elitgymnasten Ernst Nilson med en flickgymnast på knät och en elitgymnast bakom ryggen. De andra är dåvarande kyrkoherden i Värmdö, Nils Ahlberg, och Olle Schager. Bilden togs i samband med att Ernst Nilson invigde Lagnövallen 1964. Två år senare gjorde han en stor donation till KFUM Central, KFUM Söder och KFUMs gymnastikavdelningar.

Uppvisningar utomlands

(Endast manliga eliten där intet annat anges)

1911 Danmark och Tyskland
1912 Danmark
1913 Belgien och Frankrike
1916 Norge
1919 Finland
1920 Tyskland och Tjeckoslovakien
1927 Danmark
1930 Norge
1933 England och Skottland
1934 Danmark
1935 Tyskland, Holland, Belgien och Frankrike
1936 Estland och Lettland
1938 Norge
1938 Danmark, Färöarna och Island
1939 England och USA
1946 Finland
1947 Danmark
1948 Holland och Belgien
1949 Norge
1950 Danmark, Tyskland, Holland, Belgien och Frankrike
1951 Åland
1952 Åland
1953 Finland
1953 Irland
1954 Skottland
1954 Åland

1955 Åland
1956 Island, Färöarna och Norge
1957 Norge
1957 Åland
1958 Skottland och England
1960 Åland — tillsammans med pojkeliten
1962 Norge och Island — pojkeliten med till Norge
1963 Åland
1965 Grekland
1969 Basel — Gymnaestradan tillsammans med pojkeliten
1969 Finland — tillsammans med kvinnliga eliten
1970 Finland — med kvinnliga eliten och pojkeliten
1970 Norge
1970 Belgien — tillsammans med pojkeliten
1971 Finland
1971 Israel
1973 Åland
1973 Norge
1973 USA — se bilden föregående sida
1975 Åland — med kvinnliga eliten och pojkeliten
1975 Norge — endast pojkeliten
1975 Berlin — Gymnaestradan med kvinnliga eliten
1977 Danmark — tillsammans med kvinnliga eliten
1977 Israel — tillsammans med "Humbugs"
1979 Israel — tillsammans med "Humbugs"
1979 Danmark
1980 Portugal — tillsammans med "Humbugs"
1981 Israel — endast kvinnliga eliten
1981 Österrike — tillsammans med "Humbugs"
1982 Schweiz — med pojkeliten och "Humbugs"
1982 Rumänien — endast kvinnliga eliten
1983 Israel — tillsammans med "Humbugs"
1984 Jugoslavien — endast kvinnliga eliten
1985 Norge — endast pojkeliten

Sixten- medaljörer

*Då Sixten Anderson avgick som ledare för KFUM-gymnas-
ternas manliga elit på sin 70-årsdag den 7 oktober 1945, instif-
tades SIXTEN-MEDALJEN, gymnastikavdelningarnas för-
nämsta utmärkelse. Den utdelas till förtjänta utövare eller
stödjare av svensk gymnastik.*

1945 Sixten Anderson	1964 Hans Engström
1946 Carl Albert Andersson	1965 Gunnar Smedfors
1947 Folke Bernadotte	1967 Allan Lindbom
1948 H K H Prins Bertil	1968 Sven Davidsson
1949 Ernst Nilsson	1969 Lennart Danielsson
1950 Georg Håkansson	1970 Erik Steneroth
1951 Gunnar Sjöblom	1970 Gunnar Steneroth
1952 Axel Norling	1971 Elof Karlsson
1952 Rudolf Degermark	1971 Klas Thoresson
1953 Einar Brage	1972 Svante Axelsson
1954 Sven Landén	1973 Edward Graham
1955 Gottfried Hesselgren	1974 Bengt Carlquist
1955 Eric Ljungh	1975 Olof Kihlmark
1956 Martin Lidstam	1976 Gunnar Jarlvik
1957 John Sörenson	1977 Ingemar Asplund
1958 Maja Carlquist	1978 Maja Rydman-Werner
1959 Olle Schager	1979 Carin Johansson
1960 Folke Rosén	1980 Per Thorsell
1961 Anders Schager	1981 Björn Jonsson
1962 Erik Westergren	1982 Ralph Lindgren
1963 Gösta Bergsten	1983 Peter Ulreich

Sixtenmedaljens fram- och baksida.

Gymnastikkommitténs ordförande

Sixten Anderson 1903—1951
Georg Håkansson 1951—1957
Olle Schager 1957—

Hedersordförande Hedersledamöter

Sixten Anderson †	Ernst Nilson
Georg Håkansson	Alma Nilson
	Axel Norling
	Einar Brage
	Gunnar Sjöblom
	Sven Landén
	(Samtliga avlidna)

Gymnastikkommittén jubileumsåret 1985

Olle Schager, *ordförande*
Björn Jonsson, *vice ordförande*
Hans Skaremark, *sekreterare*
Alla Lindbom, *materialförvaltare*
Lars Grundberg
Peter Ulreich
Ewa Söderman
Elisabeth Kockum
Acko Schager
Raoul Lindqvist
Bengt Håkansson

Suppleanter

Per Thorsell
Carina Åhgren
Magnus Lindhe

Adjungerade

Anders Schager
Tage Sterner
Eva Berg

Manliga elitens ledare

Sixten Anderson 1903—1945
Erik Thor 1945—1951
Gunnar Sjöblom 1951—1958
Nils Sjöberg 1958—1963
Svante Axelsson 1963—1971
Ralph Lindgren 1972—1973
Björn Jonsson 1974
Acko Schager 1975—

Pojkledare

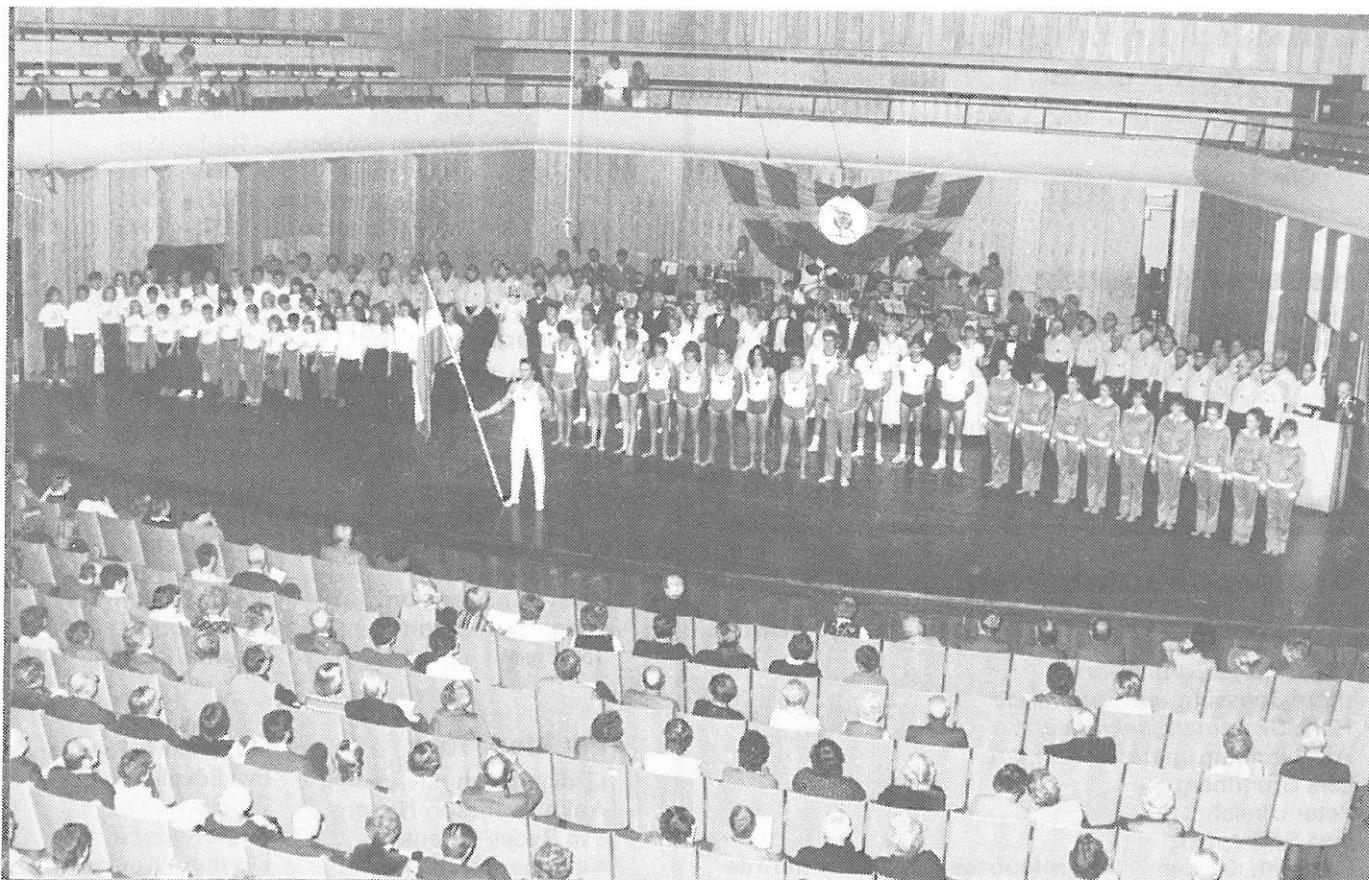
(Tidigare och nuvarande)
John Sörenson
Anders Schager
Bernt Möllberg
Sten Lindberg
Birger Persson
Kurt Wigartz
Sten Ohlsson
Sven-Eric Månsson
Lennart Oredsson
Jan From

Leif Larsson
Jan-Olof Olsson
Staffan Cedervall
Acko Schager
Åke Ekblad
Björn Jonsson
Lars-Erik Lidström
Torkel Öste
Bengt Håkansson
Stefan Gustafsson
Tage Sterner
Magnus Lindhe

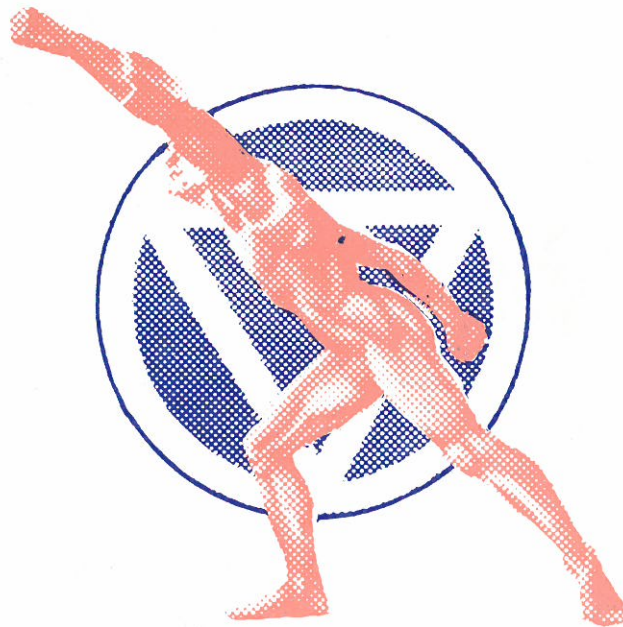
Flickledare

(Tidigare och nuvarande)
Anita Svensson-Nyberg
Eva Rydell-Arrensjö
Katarina Göransson
Leila Johannesson
Ami Rosengren
Inger Sandell-Jakobsson

Marie-Anne Rydman
Eva Edvall
Gunilla Helker
Birgit Rappne
Elisabeth Kockum
Eva Berg
Ewa Söderman
Eva Kanevret

Mycket har hänt och stora förändringar har skett under de gångna 100 åren. Hur det ser ut om ytterligare hundra år är det inte värt att grubbla över. Men i dag står Gymnastikavdelningarna och andra verksamhetsgrenar inom KFUK-KFUM Central väl rustade att gå in i ett nytt sekel...

KFUMs GYMNASTIKAVDELNINGAR • ROSENGATAN 1—3 • 111 40 STOCKHOLM • 08-23 11 80